

İDARİ YARGILAMA USULÜNDE “KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞI” KARARLARI

Selman Sacit BOZ*

Yunus ERASLAN**

ÖZ

İdari yargı mercileri ara karar ve nihai karar olmak üzere iki temel şekilde yargılama fonksiyonunu yerine getirirler. Ara kararlar, esas hakkında karar verebilmek için usule yönelik olarak verilen ve yargılamayı ilerletip kolaylaştıran kararlardır. Nihai karar ise yargılamaya son veren kararlardır. İdari yargı mercilerinin ara kararları ile nihai kararlarının da çeşitleri bulunmaktadır.

İdari yargı mercileri tarafından verilen her türlü karar 2577 sayılı Kanunda açıkça düzenlenmemiştir. Kanunda bulunmayan ancak uygulamada çok sıklıkla karşılaşılan karar türlerinden biri de “karar verilmesine yer olmadığına (KVYO)” şeklindeki kararlardır. İdari yargıda bu kararlar, ara karar şeklinde verilebileceği gibi uyuşmazlığı sonlandıran karar türü şeklinde de verilebilmektedir.

“Karar verilmesine yer olmadığına” şeklindeki kararların hangi durumlarda verilebileceğine ilişkin kanuni bir düzenleme bulunmamaktadır. Söz konusu çalışmada, bu kararın alt türleri, bu kararın hangi durumlarda ve yargılamanın hangi aşamalarında verilebileceği, karara karşı kanun yolları bulunup bulunmadığı ve yargılama giderlerinin ne şekilde takdir edildiği hususları ayrıntılı şekilde incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hüküm, yargılama, ara karar, nihai karar, idari yargılama hukuku

* **Dr. Öğr. Üyesi**, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi, **E-Posta:** selmansacitboz@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-3033-0997.

** **Dr. Hakim**, Konya Bölge İdare Mahkemesi, **E-Posta:** yunus.eraslan@adalet.gov.tr,
ORCID ID: 0000-0002-9660-5519.

Gönderim tarihi: 30.07.2019

DOI : 10.34246/ahbvuhfd.733277

Yayın Kuruluna Ulaştığı Tarih : 19/08/2019

Yayınlanmasının Uygun Görüldüğü Tarih: 16/04/2020

**DECISION THAT “THERE IS NO ROOM FOR DECISION” IN
ADMINISTRATIVE TRIAL PROCEDURE**

ABSTRACT

Administrative judicial authorities carry out their judicial functions in two main ways: interim decisions and final decisions. Interim decisions are decisions that enable the decision on the merits and advance the proceedings. Final decisions are decisions which substantially end the proceedings. There are also different types of interim and final decisions of administrative judicial authorities.

All kinds of interim and final decisions of administrative judicial authorities are not regulated by Law No. 2577. However, there is one type of decision which is not mentioned in the law, but common in practice: The decision that “there is no room for decision”. In administrative jurisdiction the stated decisions, can be made as interim decisions or can made as the type of decision which ends the dispute.

There is no law regulating the situations when the decision that “there is no room for decision” can be made. In this study, the subtypes of these decisions, the time and the circumstances to make these decisions, the legal remedies against these decisions and how the legal costs of the trial is determined, examined in detail.

Keywords: *Verdict, judgement, interim decision, final decision, administrative jurisdiction*

GİRİŞ

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununa göre iki türlü dava açılabilmektedir. Birincisi idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davalarıdır. İkincisi idari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davalarıdır (m. 2). Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar ise, iptal ve/veya tam yargı davası şeklinde açılmaktadır.

Temel olarak idari yargı yerleri açılan iptal davalarında, yapılan yargılama sonucunda ya idari işlemi iptal eder ya da davayı reddeder. İdari işlem ve eylemden kaynaklanan tam yargı davalarında ise idari yargı yeri, ya

maddi ve/veya manevi tazminata idareyi mahkûm eder ya da davayı reddeder. Bu kararlar nihai kararlardır. Bu nihai kararlar dışında davanın ilerlemesine yönelik ara kararlar da verilmektedir. Ayrıca 2577 sayılı Kanunda, dava dilekçesinin reddine, davanın açılmamış sayılmasına, dava dilekçesinin görevli mercie tevdiine, hasım düzeltilmesine şeklinde usule yönelik karar türleri de düzenlenmiştir. Ancak “karar verilmesine yer olmadığına” (KVYO) şeklinde bir karar türü 2577 sayılı Kanunda özel olarak düzenlenmemiştir. Bu çalışmanın temel amacı, idari yargı uygulamasıyla geliştirilen ve münferit bir çalışmanın yapılmadığı bu karar türünün, detaylı bir şekilde esas ile usullerinin belirlenmesini ve diğer karar türleriyle arasındaki ilişkisinin ortaya konulabilmesini sağlamaktır.

I. Genel Olarak Karar Verilmesine Yer Olmadığı Kararlarının Tanımı Ve İdari Yargılama Usulündeki Yeri

İdari yargı mercilerinde açılan davaların çoğunluğu esastan karara bağlanmaktadır. İptal davaları açısından uyuşmazlığın esası hakkında verilen kararlarda, idari işlemin yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden hukuka aykırı olup olmadığı tespit edilmektedir. Tam yargı davalarında ise, eylem veya işlemde dolayı idarenin sorumlu tutulup tutulmayacağı, kusurlu veya kusursuz sorumluluk hallerinin varlığı incelenmekte, idarenin sorumlu olduğu kanaatine varıldığı takdirde idare aleyhine maddi veya manevi tazminata hükmedilmektedir. İdari yargı mercilerince davanın esası hakkında karar verilmesi için, uyuşmazlığın çözümünde gerekli bilgi ve belgeler, ilgili kişi veya kurumlardan ara kararla istenilmektedir. Gerekli görülen hallerde keşif ve bilirkişi incelemesi yapılmaktadır. Kanunda öngörülen hallerde zorunlu olarak duruşma yapılmak suretiyle esastan karar verilmektedir.

İdari yargı mercilerinde açılan davaların bir kısmı ise usulden karara bağlanmaktadır. 2577 sayılı Kanunda hangi durumlarda usulden karar verileceği düzenlenmiştir. Örneğin davanın süre yönünden reddi, merciiine tevdi, dava dilekçesinin reddi, görev yönünden davanın reddi, yetki yönünden davanın reddi, ehliyet yönünden davanın reddi, davanın açılmamış sayılması, dava dilekçesinin iptali gibi. Usulden verilen ve uyuşmazlığı sona erdiren bu kararlar davanın her aşamasında verilebilmektedir. Bir idari uyuşmazlıkta, usulden karar verilmesi için duruşma yapılmasına gerek bulunmadığı gibi, keşif ve bilirkişi incelemesi yapılmasına da ihtiyaç bulunmamaktadır. Usulden verilen kararların çoğunluğu ise genellikle davanın ilk aşamasında verilmektedir. İdari yargılama usulünde, kanunda öngörülen kararlar dışında usul kararları da verilmektedir. Bu kararlar incelenmeksizin ret kararları

ve karar verilmesine yer olmadığına ilişkin kararlardır. İdari yargılama usulünde karar verilmesine yer olmadığına ilişkin kararlar, yargı kararlarıyla isimlendirilen usule ilişkin kararlardır.

KVYO, karar verilmesine yer olmadığı anlamındadır. İdari yargılama usulünde, tüm KVYO kararları uyuşmazlığı sona erdirmez. KVYO kararlarının bir kısmı uyuşmazlığı sona erdirmeyen nitelikteki kararlardır. Bu nedenle idari yargılama usulünde KVYO kararlarını, uyuşmazlığı sonlandıran ve sonlandırmayan kararlar olarak iki ana başlık altında incelemek gerekir.

II. Uyuşmazlığı Sonlandıran Karar Verilmesine Yer Olmadığı Kararları

A. Uyuşmazlığı Sona Erdiren Karar Verilmesine Yer Olmadığı Kararı Verilmesi Gerektiren Haller

İdari yargı uygulamasında, uyuşmazlığı sona erdiren KVYO kararı verilmesi gerektiren birçok durum söz konusudur. Feragat, kabul, davanın konusuz kalması, özel kanun hükümleri başlıca KVYO kararı verilmesi gerektiren hallerdir.

1. Davadan Feragat

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununda feragat özel olarak düzenlenmemiştir. 2577 sayılı Kanunda hüküm bulunmayan feragat konusunda Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümleri uygulanır (m. 31).

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 31. maddesiyle atıfta bulunulan 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 307. maddesinde, feragat, davacının talep sonucundan kısmen veya tamamen vazgeçmesi olarak tanımlanmış; 309. maddesinde, feragat beyanının dilekçe ile veya yargılama sırasında sözlü olarak yapılacağı; 310. maddesinde, feragatin hüküm kesinleşinceye kadar her zaman yapılabileceği; 311. maddesinde, feragatin kesin hüküm gibi hukuki sonuç doğuracağı; 312. maddesinde ise, feragat beyanında bulunan tarafın davada aleyhine hüküm verilmiş gibi yargılama giderlerini ödemeye mahkûm edileceği kurala bağlanmıştır.

Davacının tek taraflı irade açıklaması ile davanın kendisine sağladığı menfaatten/haktan vazgeçmesi¹ anlamına gelen davadan feragat uyuşmazlığı

¹ GÖZÜBÜYÜK, 553; YILDIRIM / ÇINARLI, s. 261; ÇAĞLAYAN, s. 347; Kanunda yer alan feragat tanımı eleştirilmektedir. Ayrıntılı bilgi için bkz. ZABUNOĞLU, s. 631.

sona erdirmesi sebebiyle usul ekonomisine katkı işlevi görmekte² ve kesin hüküm gibi usul hukuku işlemi olarak kabul edilmektedir³.

Hukuk Muhakemeleri Kanununda davadan feragat durumunda ne yönde bir karar verileceği düzenleme altına alınmamıştır. Benzer şekilde 2577 sayılı Kanunda da bu konuda bir düzenleme bulunmamaktadır.

İptal davalarının objektif niteliği ve idarenin hukuka uygun davranmasını sağlamayı amaçlaması⁴, idari yargıda feragat konusunda farklı görüşlerin ileri sürülmesine sebep olmuştur. Bu görüşler davanın niteliğine (iptal/tam yargı) göre farklılık göstermektedir⁵.

Birel işlemlere⁶ ilişkin iptal davalarından feragat konusunda doktrinde görüş birliği yoktur. Birel işlemlere karşı açılan davalardan feragatin her zaman olanaklı olduğunu ileri süren yazarlar olduğu gibi⁷, yürütmenin durdurulması istemi hakkında karar verilinceye kadar davadan feragat edilebileceğini ileri süren görüşler⁸ vardır. Tesis edilmesiyle bütün toplumu etkileyen idari işlemlerden feragat edilemeyeceğini düşüncesi de bir başka görüştür⁹. Danıştay ise, bireysel menfaat ihlaline dayanan iptal davalarında davacının herhangi bir kısıtlama olmaksızın davasından feragat edebileceği görüşündedir¹⁰.

Bazı yazarlar sadece davacıyı ilgilendiren bir konuda da olsa, ilk derece mahkemesi tarafından işlemin iptalinden sonra feragatin geçerli olmadığı

² GÖKTEPEOĞLU, s. 1.

³ CANDAN, s. 762; AKYILMAZ / SEZGİNER / KAYA, s. 620; ZABUNOĞLU, s. 637.

⁴ ONAR, s. 1772-1773; AZRAK, s. 145-155; KAPLAN, 426.

⁵ Davadan feragat hakkında geniş bilgi için bkz. TURHANOĞLU, s. 193-205; GÖZÜBÜYÜK / TAN, s. 1033-1038; Dava türüne göre bir ayırım yapılmaksızın hüküm kesinleşinceye kadar davadan her zaman feragat edilebileceği de ifade edilmektedir, SANCAKDAR, s. 279; Tam yargı davalarında her zaman feragatin mümkün olduğu, kamuyu ilgilendiren iptal davalarında feragatin kabul edilmemesi ancak kamuyu ilgilendirmeyenlerde tek taraflı irade ile mahkemenin onayına gerek olmadan kabul edilmesi gerektiği savunulmaktadır. ÇAĞLAYAN, s. 352.

⁶ Birel işlemler, idarece bir duruma, kişiye veya nesneye yönelik uygulanan, somut ve uygulanmasıyla tükenen idari işlemlerdir, AKYILMAZ / SEZGİNER / KAYA, Türk İdare Hukuku, s. 330, ATAY, İdare Hukuku, s. 451.

⁷ DERDİMAN, s. 456; ASLAN, s. 327.

⁸ GÜNDAY, s. 85; ODYAKMAZ, s. 143; ÇAKMAK, s. 185.

⁹ ATAY, s. 57.

¹⁰ D10D, T. 29.05.2018, E. 2018/2187. K. 2018/1970 sayılı kararı.

görüştüğüdür¹¹. Birel işlemlerde davadan feragati sınırlandıran bir düzenleme bulunmadığı ve davacı iradesinin aksine yargıya davayı sürdürme yetkisi verilmediği gerekçeleriyle birel işlemlere karşı açılan idari davadan feragatin her zaman mümkün olduğunu da belirtilmektedir¹².

Düzenleyici işlemlere karşı açılan iptal davalarında feragatte ise, bu işlemlerin yargısal denetiminde kamu yararı ön planda olduğundan feragatin mümkün olmadığı görüşünün¹³ yanı sıra düzenleyici işlemlerde mahkemenin kararıyla davacının netice-i talebi hüküm fıkrası halini alır, bu aşamadan sonra davadan feragat edilemeyeceği görüşü de yer almaktadır¹⁴.

İmar planına karşı açılan davalarda, Danıştay Altıncı Dairesi feragatin söz konusu olduğu uyuşmazlık konusu olaylarda, kamu yararı ve bireysel yarar ölçütünün belirlenmesinden sonra feragat hakkında karar vermektedir. Her olayda, davanın niteliği ve mahiyetine göre davacı ile dava arasındaki ilişki incelenmektedir. Örneğin, davacı tarafından belde veya semt sakini sıfatıyla açılmış objektif nitelikteki bir iptal davasında kamu yararı ölçütü mutlak olduğundan, yerel mahkemece verilen ve hukuka aykırılığı belirleyen bir karardan sonra davacıların davasından feragat etmesinin mümkün olmadığına karar verilmektedir¹⁵. Ancak Danıştay’ın imar planı davalarında bu görüşü istikrar arz etmemektedir. Örneğin İstanbul Defterdarlığı Avrupa Yakası Milli Emlak Dairesi Başkanlığı tarafından nazım imar planının iptali istemiyle açılan davada işlemin iptaline karar verilmiş, temyiz aşamasında verilen bir dilekçeyle davadan feragat edilmiş, davadan feragat dilekçesi Danıştay Altıncı Dairesi tarafından kabul edilerek karar bozulmuş, dava dosyası ilk derece mahkemesine iade edilmiştir¹⁶.

Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu çevre, tarihi ve kültürel değerlerin korunması, imar uygulamaları gibi kamu yararını yakından ilgilendiren idari işlemlere karşı açılan iptal davalarında feragat isteminin kamu yararı ölçütü kullanılarak karara bağlanması gerektiği görüşündedir¹⁷.

¹¹ GÜNDAY, s. 79; ERKUT, s. 98.

¹² ASLAN AKYOL, s. 326; YASİN, s. 154.

¹³ ÇAKMAK, s. 191.

¹⁴ ASLAN AKYOL, s. 330.

¹⁵ D6D, T. 19.03.2018, E. 2015/7570, K. 2018/2365 sayılı kararı.

¹⁶ D6D, T. 26.06.2018, E. 2015/2550, K. 2018/6260 sayılı kararı; benzer yönde D6D, T. 22.05.2018, E. 2018/1125, K. 2018/4953 sayılı kararı.

¹⁷ DİDD, T. 06.06.2013, E. 2009/1939, K. 2013/2262 sayılı kararı, İdari Dava Daireleri Kurulu

Tam yargı davalarında davanın her aşamasında feragat mümkündür¹⁸. Aksi yönde kararı¹⁹ bulunsa da Danıştay aynı görüştedir²⁰.

İdari yargı uygulamasında davadan feragat halinde KVYO kararı verilmektedir²¹. Bu uygulama yerleşik bir uygulamadır. İdari yargıda davadan feragat durumunda davanın reddine karar verilmesi yerine KVYO kararı verilmesi hukuka aykırı olan işlemin hukuka uygunmuş gibi değerlendirilmesini önlemek adına daha uygundur²². Hukuk yargılaması usulünde ise feragat halinde davanın reddi yönünde karar verilmesi içtihat haline gelmiştir²³.

Dava açıldıktan sonra karar kesinleşinceye kadar her zaman davadan feragat edilebilir. Davanın açılmasından sonra feragat etmek mümkün olduğu gibi²⁴, istinaf veya temyiz kanun yolu aşamalarında da davadan feragat edilebilir. Ancak yukarıda değinildiği üzere bazı iptal davalarında feragat

aynı kararında, davacının yürütmenin durdurulması isteminin kabulünden sonra verilen dilekçe ile, Gümrük Yönetmeliğinin 699. maddesi ve 700. maddesinin 3. ve 4. fıkraları dışındaki bütün hükümleri ile ilgili taleplerinden feragat ettiği yolundaki istemi kabul edilmeyerek işin esasına geçilmesine ve 31/5/2002 günlü, 24771 (Mükerrer) sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Gümrük Yönetmeliği’nin, 10/8/2006 tarih ve 26255 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yönetmelikle değiştirilen 700. maddesinin 3., 4., 7. ve 8. fıkralarının iptaline, Yönetmeliğin dava konusu edilen diğer kısımları yönünden davanın reddine ilişkin kararı, anılan düzenlemelerin kamu yararını yakından ilgilendirmediği gerekçesiyle bozulmasına karar vermiştir.

¹⁸ YASİN, s. 155.

¹⁹ Elektrik çarpması neticesinde sakatlanan davacının maddi tazminat isteminin reddi ile manevi tazminat isteminin kabulüne karar veren mahkemenin kararına karşı yapılan temyiz başvurusundan sonra verilen feragat dilekçesi üzerine, temyiz kanun yolu aşamasında davadan feragatin mümkün olmadığına karar vermiştir. D10D, T. 30.10.1996, E. 1995/5846, K. 1996/6434 sayılı kararı.

²⁰ D6D, T. 26.06.2018, E. 2018/4888, K. 2018/6262 sayılı kararı; D2D, T. 08.03.2017, E. 2016/4627, K. 2017/1750 sayılı kararı; D5D, T. 10.11.2016, E.2016/28707, K. 2016/5957 sayılı kararı.

²¹ ÜLKER, s. 3380.

²² DERE, s. 132.

²³ DERE, s. 132.

²⁴ Adli Görüşme Odaları Yönetmeliği’nin şekil yönünden tamamının, esas yönünden 4. maddesinin 1. fıkrasının (I) bendinin, 6. ve 9. maddelerinin tamamının ve Adli Yargı İlk Derece Mahkemesi Adana Adalet Komisyonu Başkanlığının...sayılı kararının iptali istemiyle açılan davada tüm davacılar bakımından davadan feragat edildiğinden...feragat nedeniyle dava hakkında karar verilmesine yer olmadığı yönünde D10D, T. 04.07.2018, E. 2018/1979, K. 2018/2363 sayılı yayımlanmamış kararı, benzer yönde D13D, T. 25.09.2012, E. 2010/1684, K. 2012/2257 sayılı kararı, D5D, T. 19.09.2012, E. 2012/3141, K. 2012/5366 sayılı kararı.

kabul edilmemektedir. İdari yargılama usulünde hangi aşamada olduğuna bakılmaksızın davadan feragat halinde KVYO kararı verilmektedir. Bu şekliyle yapılan feragat kesin hüküm gibi sonuç doğurması sebebiyle, verilen KVYO kararı da uyuşmazlığı sona erdirmektedir. Karar türü açısından ise, esasa değil usule ilişkin bir karar olarak karşımıza çıkmaktadır.

2. Davanın Kabulü

Davayı kabul, bakılmakta olan bir davada, davalının davacının talep sonucuna kısmen veya tamamen rıza göstermesidir²⁵. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununda kabul de özel olarak düzenlenmemiştir. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 31. maddesiyle atıfta bulunulan 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 308. maddesinde kabul, davacının talep sonucuna, davalının kısmen veya tamamen muvafakat etmesi olarak tanımlanmış; 309. maddesinde kabul beyanının dilekçe ile veya yargılama sırasında sözlü olarak yapılacağı; 310. maddesinde de kabulün hüküm kesinleşinceye kadar her zaman yapılabileceği kurala bağlanmıştır.

İdari yargı uygulamasında davanın kabulü halinde KVYO kararı verilmektedir. Dava açıldıktan sonra karar kesinleşinceye her zaman davanın kabulü olanaklıdır (HMK m. 310). Davanın açılmasından sonra dava aşamasında kabul mümkün olduğu gibi²⁶, istinaf veya temyiz²⁷ kanun yolu aşamalarında da davanın kabulü mümkündür. İdari yargı uygulaması da bu yöndedir.

²⁵ TANRIVER, s. 103; AKYILMAZ / SEZGİNER / KAYA, s. 620; Kabulün hüküm ve sonuç doğurabilmesi için karşı taraf ya da mahkemenin onayına ihtiyaç bulunmamaktadır, KAPLAN, s. 427.

²⁶ Davacı adına, beyannamelerin elektronik ortamda verilmemesi nedeniyle kesilen özel usulsüzlük cezaları ile usulsüzlük cezalarının kaldırılması istemiyle davada, dava konusu cezaların düzeltme fişleriyle kaldırıldığı anlaşılmış olup bu husus idarece davanın kabulü anlamına geldiği, 2577 İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 31 inci maddesi ile yollama yapılan Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerine göre, kabul kat'î bir hükmün hukuki neticelerini hasil edeceği gerekçesiyle karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesine dair, Ankara 1. Vergi Mahkemesi, T. 08.06.2011, E. 2011/116, K. 2011/1466 sayılı kararı.

²⁷ Davalı idare tarafından Danıştay kaydına 23.03.2018 tarihinde giren dilekçe ile dava konusu işlemin iptaline ilişkin karara karşı yapılan temyiz kanun yolundan vazgeçildiği ve davanın reddine dair verilen karara ilişkin kısım açısından da davanın kabul edildiği anlaşılmakta olduğu, ...davalı idare vekilinin kabul istemi göz önüne alınarak bir karar verilmek üzere Ankara Bölge İdare Mahkemesi Sekizinci Dava Dairesince verilen kararın davacının istinaf başvurusunun reddine ilişkin kısmının bozulmasına dair, D13D, T. 10.04.2018, E. 2017/2085, K. 2018/1322 sayılı kararı.

Bir görüŖe göre, gerek iptal veya gerekse tam yargı davalarında davanın reddine karar verilmiŖ ise, artık davanın kabulü mümkün deęildir²⁸. İdari yargılama usulünde hangi aŖamada yapıldığına bakılmaksızın davanın kabulü halinde KVYO kararı verilmektedir. Bu Ŗekliyle davanın kabulü feragat gibi kesin hüküm gibi sonuç doğurması sebebiyle, verilen KVYO kararı da uyuşmazlığı sona erdirmektedir. Karar türü açısından ise, esasa değil usule iliŖkin bir karar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Davalı idarenin davanın kabulü niteliği taşıyan beyanları bulunması halinde, kabul müessesinin hüküm ve sonuçlarını doğurarak davayı konusuz bırakacağından, davalı idarenin bu beyanı ile konusu kalmayan davada, KVYO kararı dışında bir karar verilmesi hukuken mümkün değildir. Örneğin davanın kabulü yönünde beyan varken davanın süresinde olup olmadığı yönünden inceleme yapılarak süre aşımı nedeniyle davanın reddine karar verilmesi mümkün değildir. Danıştay'ın görüşü de bu yöndedir²⁹.

Davanın kabulü halinde verilen KVYO kararı ile mahkeme davacının istem sonucunu hükme bağlamamakta, davacının isteğini askıda tutmakta ve açılan davanın çözümlenmediğini aıklamaktadır³⁰.

3. Davanın Konusuz Kalması

İdari yargıda görülen davalarda dava açıldıktan sonra davanın konusuz kalması halinde³¹, konusu kalmayan dava hakkında KVYO kararı verilmektedir. Davanın açıldığı tarihten önce dava konusuz kalmış ise, davanın incelenmeksizin reddine karar verilmektedir.

Tazminat davalarında, talep edilen tazminat tutarının dava devam ederken davacıya ödenmesi halinde, davanın konusu kalmadığından KVYO kararı verilmektedir³². Tazminat davalarında davanın konusuz kalması için davacının tüm taleplerinin dava sırasında ödenmesi gerekmektedir. Davacının tazminat istemi karşılanmış ancak faiz istemi karşılanmamış ise, tazminat

²⁸ YASİN, s. 177-178; Davanın kabulü sonrası verilen karar da yargı kararıdır ve uygulanmaması idarenin sorumluluğuna yol açar, DERDİMAN, s. 459.

²⁹ D3D, T. 17.03.2015, E. 2013/11575, K. 2015/1351 sayılı kararı; D3D, T. 26.11.2015, E. 2015/7781, K. 2015/8663 sayılı kararı.

³⁰ ODYAKMAZ, s. 3.

³¹ Açılmış ve devam etmekte olan davada, dava konusu edilen uyuşmazlığa bakmakta olan mahkemenin kararı dışında bir nedenle çözümlenmesi ya da ortadan kalmasıdır, SANCAKDAR, s. 282.

³² Gaziantep 1. İdare Mahkemesi, T. 31.12.2009, E. 2009/171, K. 2009/1276 sayılı kararı.

istemi hakkında KVYO, faiz istemi hakkında ise esastan karar verilmesi gerekecektir.

İptal davalarında davanın konusuz kalması için, idari işlemin geri alınması, işlemin tesis edildiği tarihten itibaren tüm sonuçlarıyla hukuk âleminde silinmesi gerekmektedir. Çünkü idari yargıda yargısal denetim, işlem tarihi itibarıyla yapılmaktadır. İşlemin kaldırılması halinde davanın konusuz kaldığından söz etmeye imkân bulunmamaktadır.

İdari yargı uygulamasında, iptal davalarının konusuz kalması hususunda, işlemin geri alınması gerektiğine ilişkin görüş birliği bulunmamaktadır. Bazı idari yargı mercileri iptal davalarının konusuz kalması için işlemin geri alınması gerektiğini açıkça aramaktadır³³. Danıştay bir uyuşmazlıkta, “*idari yargıda, yargısal denetim işlem tarihi itibarıyla yapılmakta olup, bireysel ya da düzenleyici işlemlerin iptali istemiyle açılan davalarda, işlem geri alınmadığı sürece işlemin hukuka uygunluk denetimini yapmak suretiyle hüküm kurmak esas olduğu, ...işlemlerle, davacının...Derneğinde ve askerlikte geçen süre ile 657 sayılı Yasanın 4/B maddesi kapsamında geçen toplam 5 yıl 9 ay 24 gün olarak derece kademesinde değerlendirilmesi, dava konusu işlemin geri alınması anlamına gelmediğinden, davanın konusuz kaldığının kabulüne imkan bulunmadığı, idare mahkemesi’nce uyuşmazlığına esası hakkında bir karar verilmesi gerekmekte iken konusuz kaldığından bahisle karar verilmesine yer olmadığı yönünde kurulan hükümde hukuki isabet bulunmadığına*” karar vermiştir³⁴.

³³ Davalı idarenin savunmasında yer alan beyanı ve İl Valiliklerine göndermiş olduğu uygulama talimatı içeriğinden, dava konusu işlemin geri alınmış olduğu anlaşılmalı, iş bu davanın konusu kalmadığından, konusu kalmayan davada karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerektiği yönünde D8D, T. 05.10.2007, E. 2006/228, K. 2007/5090 sayılı kararı; benzer yönde D8D, T. 28.10.2009, E. 2009/5217, K. 2009/6113 sayılı kararı; DİDDK, T. 11.12.2017, E. 2015/2842, K. 2017/4228 sayılı kararı, Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi 1. İDD, T. 26.06.2018, E. 2018/269, K. 2018/924 sayılı kararı.

³⁴ D5D, T. 02.07.2015, E. 2015/1449, K. 2015/6786 sayılı kararı; konuya ilişkin başka bir uyuşmazlıkta, “*görevden uzaklaştırılma işlemin iptali istemiyle açılan davada, davacının kamu görevinin bir yasama hükmü olan Kanun Hükmünde Kararname ile doğrudan sonlandırılması nedeniyle Mahkemelerince hukuki denetimin yapılacağı bir idari işlem kalmadığı gerekçesiyle davanın esası hakkında karar verilmesine yer olmadığı yönünde karar verilmiş ise de, sözü edilen ve sonradan yürürlüğe giren Kanun Hükmünde Kararname hükmünün, davacının Milli Eğitim Bakanlığı’nın...oluru ile 657 sayılı Kanun’un 137. maddesi uyarınca görevden uzaklaştırılmasına yönelik...sayılı işlemi ortadan kaldırıcı veya değiştirici nitelikte olmadığı, esasen iki işlemin niteliğinin ve hukuki irdelemesinin farklı hukuki kurallara tabi olduğu görüldüğünden, davanın konusuz kaldığının söylenemeyeceği, bu durumda; m Mahkemece, davacı tarafından iptali istenen işlemin hukuki denetimi yapılarak davanın esası hakkında karar verilmesi gerekirken, hukuken denetleme olanağı*

Bazı idari yargı mercileri ise, davanın konusuz kalması için işlemin geri alınmasını aramamakta, karar tarihi itibarıyla işlemin hukuk âleminde kalkmış olmasını yeterli görmektedir. Örneğin “*davacının...Merkez Jandarma Karakol Komutanlığı'ndan... Jandarma Tabur Komutanlığı'na atanmasına dair...işleminin tesisinden yaklaşık yedi ay sonra tesis edilen bir başka işlemle davacının yeniden önceki görev yerine atanmış olması konusu kalmayan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına*” karar verilmiştir³⁵.

Düzenleyici işlemlerin yargısal denetiminde, dava aşamasında işlemin yürürlükten kaldırılması halinde işlemin geri alınıp alınmadığı ayrımı yapılmamakta, davanın konusuz kaldığından KVYO kararı verilmektedir. Konuya ilişkin bir uyuşmazlıkta, “*16/08/2013 tarih ve 28737 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Bakıma Muhtaç Engelli Bireylere Yönelik Özel Bakım Merkezleri Yönetmeliği'nin 4. maddesinin 1/(f) bendinin ve 25. maddesinin iptali istemiyle açılan davada, 04/11/2016 tarih ve 29878 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Engelli Bireylere Yönelik Özel Bakım Merkezleri Yönetmeliğinin 67. maddesinin 1. fıkrasıyla, dava konusu Yönetmelik yürürlükten kaldırıldığı, bu durumda, dava konusu Yönetmeliğin yürürlükten kalkması nedeniyle uygulanma olanağı kalmadığından davanın konusunun kalmadığı sonucuna varılarak karar verilmesine yer olmadığına*” karar verilmiştir³⁶. Danıştay 5. Dairesi ise, düzenleyici işlemlerin iptali istemiyle açılan davalarda, düzenleyici işlem geri alınmadığı sürece davanın konusuz kalmayacağı, düzenleyici işlemin yürürlükten kaldırılmasının işlemin geri alınması anlamına gelmediği görüşündedir³⁷.

İdari yargıda görülen bir davanın konusuz kalmasının diğer sebebi ise, dava konusu işlemin dava aşamasında mahkeme kararıyla iptal

olmayan KHK ekinde davacının da ismine yer verildiği ve kamu görevinden çıkarıldığı hususu dikkate alınarak yukarıda belirtilen gerekçe ile davanın konusuz kaldığından bahisle “karar verilmesine yer olmadığı” yolunda verilen kararda hukuka uyarlık görülmediği” yolunda, Konya Bölge İdare Mahkemesi 1. İDD, T. 07.11.2017, E. 2017/3661, K. 2017/3960 sayılı kararı.

³⁵ Antalya 3. İdare Mahkemesi, T. 06.10.2017, E. 2017/379, K. 2017/1326 sayılı kararı, bu karara yapılan istinaf başvurusu Konya Bölge İdare Mahkemesi 1. İDD, T. 08.03.2018, E. 2018/158, K. 2018/418 sayılı kararı ile reddedilmiştir.

³⁶ D10D, T. 06.06.2018, E. 2013/5642, K. 2018/2040 sayılı kararı; Benzer yönde D2D, T. 12.06.2018, E. 2016/690, K. 2018/3960 sayılı kararı; D2D, T. 12.04.2018, E. 2016/720, K. 2018/2559 sayılı kararı; D2D, T. 08.03.2018, E. 2016/7610, K. 2018/1492 sayılı kararı; D8D, T. 08.03.2018, E. 2007/4858, K. 2008/7356 sayılı kararı.

³⁷ D5D, T. 02.07.2015, E. 2015/1449, K. 2015/6786 sayılı kararı.

edilmiş olmasıdır. Farklı kişilerin menfaatini etkileyen bir idari işlem, aynı mahkemede veya farklı mahkemelerde ayrı ayrı dava konusu edilmesi mümkündür. Örneğin imar planının iptali istemiyle birden fazla dava açılması mümkündür. Düzenleyici işlemin iptali istemiyle birden fazla dava açılması da mümkündür. Bu gibi durumlarda, mahkemelerden birinin iptal kararı vermesi, diğer davaların konusuz kalmasına sebebiyet vermektedir. Bu gibi durumlarda da konusu kalmayan dava hakkında KVYO kararı verilmektedir. Konuya ilişkin Danıştay kararına göre, “*Tıpta Uzmanlık Tüzüğü’nün, 5. ve 6. maddeleri ile tüzüğe ekli çizelgede Anesteziyoloji ve Reanimasyon Anadalının süresinin 4 yıl olarak belirlenmesine ve Yoğun Bakım’ın bu ana dala yan dal olarak verilmemesine ilişkin kısmının iptalleri istemiyle açılan davada, Dairemizin E:2002/3784 esas numarasına kayıtlı davada 19.11.2003 gününde verilen K:2003/5027 sayılı kararıyla Tüzüğü’nün 5. ve 6. maddelerinin (a), (b), ve (c) fıkralarının; yine Dairemizin E:2002/3493 esas numarasına kayıtlı davada 29.12.2003 gününde verilen K:2003/6068 sayılı kararlar da yoğun bakım yan dalının, Anesteziyoloji ve Reanimasyon ana dalına verilmemesine Anesteziyoloji ve Reanimasyon ana dalının süresinin dört yıl olarak belirlenmesine ilişkin düzenlemelerin iptallerine karar verilmiş olduğundan, ayrıca bu davada anılan düzenlemelerin iptalleri istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerektiğine*”³⁸ karar verilmiştir.

Dava konusu işlem geri alınmadığı veya kaldırılmadığı halde, işlemin uygulanma imkânı kalmadığı durumlarda, konusu kalmayan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilebilmektedir. Örneğin, “*hakkında yıkım kararı verilen ruhsata aykırı imalatların, dava devam ederken yıkılması veya ruhsatlandırılması gibi hallerde yıkım kararının uygulanma imkanı kalmadığından; böyle bir durumda, konusu kalmayan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığı kararı verilmesi gerektiğine*” hükmedilmektedir³⁹.

³⁸ D8D, T. 16.03.2005, E. 2003/1386, K. 2005/1210 sayılı kararı; Aynı yönde D8D, T. 04.06.2008, E. 2006/4456, K. 2008/4078 sayılı kararı; Benzer bir uyumsuzlukta, “*davacının satın aldığı meskenin su aboneliği tesisi sırasında metrekare üzerinden su aboneliği açma ücreti alınmasına ilişkin işlemin hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istemiyle açtığı davada; ...Belediye Meclisi kararının 9. sayfasının “Diğer Ücretler” başlıklı kısmının 4. maddesi, Mahkemelerinin E:2008/1431, K:2009/334 sayılı kararıyla iptal edildiğinden, söz konusu işlem yönünden yeniden karar verilmesine hukuken olanak bulunmadığı*” yönünde Denizli İdare Mahkemesi, T. 04.06.2009, E. 2009/158, K. 2009/413 sayılı kararı.

³⁹ D14D, T. 05.06.2018, E. 2015/3308, K. 2018/4383 sayılı kararı; D14D, T. 05.06.2018, E. 2016/1146, K. 2018/4371 sayılı kararı, D14D, T. 29.05.2018, E. 2015/2423, K. 2018/4159 sayılı kararı.

4. Özel Düzenleme

İdari yargıda görülen bir davada feragat veya kabul beyanı bulunmadığı, davanın konusuz da kalmadığı bazı hallerde özel kanun ya kararname hükmü gereği KVYO kararı verilmektedir. Verilen bu kararlar diğer KVYO kararlarında olduğu gibi uyumsuzluğun esasını çözmekte, ancak uyumsuzluğu sonlandırmaktadır.

Örneğin 675 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Tedbirler Alınması Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin “Muvazaalı Devir İşlemleri” başlığını taşıyan 12. maddesinde, “(1) 20/7/2016 tarihli ve 2016/9064 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla ülke genelinde ilan edilen olağanüstü hal kapsamında yürürlüğe konulan kanun hükmünde kararnameler gereğince kapatılan özel öğretim kurum ve kuruluşları ile özel öğrenci yurtları ve pansiyonlarının faaliyetlerinin sürdürüldüğü dönemde üzerlerinde buldukları, mülkiyeti kapatılanların sahibi gerçek veya tüzel kişilere ait taşınmazlardan 1/1/2014 tarihi ile bahse konu yerlerin kapatılma tarihleri arasında üçüncü kişilere devri yapılmış olan ve üzerinde kapatılanlar tarafından aynı faaliyete kapatılma tarihi itibarıyla devam edilen taşınmazların devir işlemleri muvazaalı kabul edilir ve tapuda ilgisine göre Hazine veya Vakıflar Genel Müdürlüğü adına her türlü kısıtlama ve taşınmaz yükünden ari olarak resen tescil edilir.

(2) Birinci fıkrada belirtilen taşınmazların devredildiği üçüncü kişilerin terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğu karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti, iltisakı veya irtibatı olması halinde, taşınmaz üzerinde aynı faaliyete devam edildiğine bakılmaksızın devir işlemleri muvazaalı kabul edilir ve tapuda ilgisine göre Hazine veya Vakıflar Genel Müdürlüğü adına her türlü kısıtlama ve taşınmaz yükünden ari olarak resen tescil edilir.

(3) Bu madde kapsamında görülmekte olan davalarda konusuz kalma nedeniyle davanın esası ve yargılama giderleri hakkında karar verilmesine yer olmadığına hükmedilir” kuralına yer verilmiştir. Kanunda öngörülen şartlara uygun taşınmazlara ilişkin idari davalar kanun hükmü gereği konusuz kaldığı kabul edilir ve KVYO kararı verilir. Mahkeme kararları da bu yöndedir⁴⁰.

685 sayılı Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu Kurulması

⁴⁰ Konya Bölge İdare Mahkemesi 5. İDD, T. 26.12.2017, E. 2017/1904, K. 2017/1739 sayılı kararı.

Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 1. maddesinin; 1. fıkrasında; “*Anayasanın 120. maddesi kapsamında ilan edilen ve 21.7.2016 tarihli ve 1116 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Kararıyla onaylanan olağanüstü hal kapsamında, terör örgütlerine veya Milli Güvenlik Kurulunca Devletin milli güvenliğine karşı faaliyette bulunduğuna karar verilen yapı, oluşum veya gruplara üyeliği, mensubiyeti, aidiyeti, iltisakı veya bunlarla irtibatı olduğu gerekçesiyle başka bir idari işlem tesis edilmeksizin doğrudan kanun hükmünde kararname hükümleri ile tesis edilen işlemlere ilişkin başvuruları değerlendirmek ve karar bağlamak üzere Olağanüstü Hal İşlemleri İnceleme Komisyonu kurulmuştur*” hükmü, geçici 1. maddesinin 3. fıkrasına; “*bu dosyalar hakkında yargı mercüilerince karar verilmesine yer olmadığına ve tarafların yaptıkları masrafların üzerine bırakılmasına, dosya üzerinde kesin olarak karar verilir, vekalet ücretine hükmedilmez. Bu dosyalar, yeni bir başvuru şartı aranmaksızın incelenmek üzere komisyona gönderilir*” hükmüne yer verilmiştir. Ohal Komisyonu kurulmadan önce idari yargıda açılan davalarda, anılan kanun hükmü gereği KVYO kararı verilmektedir⁴¹.

5. Diğer Nedenler

Davadan feragat, kabul, davanın konusuz kalması veya özel kanun hükmü sebepleri dışındaki diğer bazı nedenler de uyuşmazlığı sona erdiren KVVYO kararı verilmesini gerektirmektedir.

Düzenleyici işlemlerin eksik düzenleme içerdiği iddiasıyla açılan iptal davalarında, dava aşamasında, davacının davayı açmakla ulaşmayı hedeflediği amaca uygun düzenleme yapılarak söz konusu eksikliğin giderilmesi halinde, eksik düzenlemeye yönelik iptal istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına hükmedilmektedir⁴².

İşlemin iptali ve ödenen tutarın tazmini istemiyle açılan davalarda, işlem iptal edildiği ve dava aşamasında tazminat istemi idarece karşılanmadığı halde tazminat istemi hakkında KVVYO kararı verildiği görülmektedir. Konuya ilişkin bir uyuşmazlıkta, “*davacının, hazine taşınmazını fuzulen işgal ettiği gerekçesiyle ...ecrimisil bedeli tahakkuk ettirilmesine ilişkin işlemin iptali ve fazlaya ilişkin hakları saklı kalmak kaydıyla şimdilik...TL’sinin tazmini*

⁴¹ Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi 2. İDD, T. 17.07.2018, E. 2018/2811, K. 2018/2623 sayılı kararı; Erzurum Bölge İdare Mahkemesi, T. 19.07.2018, E. 2018/2351, K. 2018/1691 sayılı kararı.

⁴² D2D, T. 08.03.2018, E. 2016/10295, K. 2018/1458 sayılı kararı; D2D, T. 08.03.2018. E. 2016/9970, K. 2018/1459 sayılı kararı.

istemiyle açılan davada, ...ecrimisil istenilmesine ilişkin işlem kısmının iptaline ve fazlaya ilişkin hak saklı tutularak iadesi istenen kısma gelince; dava aşamasında sunulan rapor sonrasında herhangi bir ıslah dilekçesi verilmediğinden; ayrıca, kısmen iptal kararı uyarınca davalı idarenin ödenen tutarı, gerekli hesaplamaları yaparak iade edeceği açık olduğundan, dava değerine bağlı kalınarak uygulamada tereddütlere de yol açmamak açısından, tazmin istemi hakkında bu aşamada herhangi bir karar verilmesine yer olmadığına” karar verilmiştir⁴³. Kararın KVYO kısmına katılmak olanaklı değildir. Davada davacının tazminini istediği miktar açısından tüm şartlar kabul edilmiş iken KVYO kararı verilmesi hukuka uygun değildir. İşlemin iptal edilmesi, ödenen ecrimisilin doğrudan iade edilmesini gerektirmez. İptal kararına rağmen, şayet davacı kanunda öngörülen süreler içerisinde iade isteminde bulunmazsa, tazminat isteme hakkının süre aşımına uğrayacağı açıktır. Bu nedenle, davacının tazminat istemi hakkında KVYO kararı verilmesi yönündeki karara katılmıyoruz.

B. Yetkili Mercî İtibariyle Uyuşmazlığı Sonlandıran Karar Verilmesine Yer Olmadığı Kararı Verilmesinde Aşamalar

1. Dava Aşamasında Uyuşmazlığı Sona Erdiren Kararlar

Dava açılmasından sonra feragat, kabul, konusuz kalma, özel kanun hükmü veya diğer nedenlerden dolayı ilk derece mahkemesi sıfatıyla idare ve mahkemesi ile Danıştay tarafından uyuşmazlığı sona erdiren KVYO kararları verilebilmektedir.

İlk derece yargılaması sırasında KVYO kararının ne zaman verileceği önem arz etmektedir. KVYO kararı verilmesini gerektiren sebeplerin ortaya çıktığı andan itibaren gecikmeksizin KVYO kararı verilmesi yerinde olacaktır. Çünkü bu sebepler uyuşmazlığı sona erdiren sebeplerdir. İlk derece yargılamasında KVYO sebeplerinin ortaya çıkmasından sonra uyuşmazlığın esastan çözülüp bir karar verilmesi hukuka aykırı olacaktır. Çünkü KVYO kararları usule ilişkin kararlardır.

İdari yargılama usulünde, usulden karar verilmesini gerektiren bir sebebin bulunması durumunda esastan karar verilmesi hukuken mümkün değildir. Bu sonuca 2577 sayılı Kanunun bir bütün olarak değerlendirilmesinden ulaşmak mümkündür. 2577 sayılı Kanunda KVYO kararlarına ilişkin özel bir düzenleme bulunmamakta ise de, KVYO verilmesi gerektiren sebeplerden, bu kararların

⁴³ Antalya 4. İdare Mahkemesi, T. 30.06.2017, E. 2016/1072, K. 2017/854 sayılı kararı.

esas kararlardan önce verilmesi gereken kararlar olduğu söylenebilir. Nitekim Danıştay KVYO kararı verilmesi gereken sebepler olmasına rağmen işin esası hakkında karar verilmesinin hukuka aykırı olduğu görüşündedir⁴⁴. Hatta ilk derece mahkemesi tarafından uyuşmazlığın esası hakkında karar verildikten sonra KVYO kararı verilmesi gerektiren sebeplerin sonradan ortaya çıkması halinde dahi, KVYO kararı verilmesi gerektiği görüşüyle esastan verilen ilk derece mahkeme kararının bozulmasına karar vermektedir⁴⁵.

Bir idari davada ilk inceleme üzerine usulden verilmesi gereken ret sebeplerinin bulunması halinde, KVYO kararı verilir verilmeyeceği hususunun incelenmesi gerekir. KVYO kararları 2577 sayılı Kanunda açıkça düzenlenmiş olmasa da uyuşmazlığı sona erdiren usul kararlarıdır. İlk inceleme üzerine verilen görev yönünden davanın reddi, yetki yönünden davanın reddi, merciine tevdi, ehliyet yönünden davanın reddi, süre aşımı yönünden davanın reddi, kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olmadığından davanın reddine kararları da uyuşmazlığı sona erdiren usul kararlarıdır. Burada önemli olan mesele, uyuşmazlığı sona erdiren KVYO kararlarının mı yoksa ilk inceleme üzerine verilen usul kararlarının mı öncelikli olduğudur.

Merciine tevdi veya görev, yetki, ehliyet, süre, kesin ve yürütülmesi gereken bir işlem olmadığı yönünden davanın reddi sebepleri, istisnai durumlar haricinde davanın açıldığı sırada bulunmaktadır. Uyuşmazlığı sona erdiren KVYO sebepleri ise dava açıldıktan sonra ortaya çıkmaktadır. KVYO sebepleri dava açılmadan önce ortaya çıkmışsa zaten KVYO değil, davanın incelenmeksizin reddine karar verilmektedir. Örneğin dava açılmadan önce idarece işlemin geri alınması halinde, dava açıldığı anda zaten davanın konusuz olması nedeniyle davanın incelenmeksizin reddine karar verilmektedir⁴⁶. İlk inceleme üzerine verilen usulden ret kararlarının sebepleri, uyuşmazlığı sona erdiren KVYO sebeplerinden önce ortaya çıktığından, hatta genellikle davanın

⁴⁴ D10D, T. 29.11.2017, E. 2016/8647, K. 2017/5149 sayılı kararı; D10D, T. 29.11.2017, E. 2016/8217, K. 2017/5148 sayılı kararı; D14D, T. 06.06.2017, E. 2014/6763, K. 2017/3845 sayılı kararı; D10D, T. 26.04.2017, E. 2013/4945, K. 2017/2296 sayılı kararı; D5D, T. 14.11.2016, E. 2016/30063, K. 2016/5986 sayılı kararı.

⁴⁵ D6D, T. 19.06.2018, E. 2013/5587, K. 2018/6089 sayılı kararı, D6D, T. 23.05.2018, E. 2017/3460, K. 2018/5039 sayılı kararı; D2D, T. 04.04.2018, E. 2016/12354, K. 2018/2319 sayılı kararı; D6D, T. 22.05.2018, E. 2016/12480, K. 2018/5000 sayılı kararı; D5D, T. 13.11.2014, E. 2014/7337, K. 2014/7822 sayılı kararı.

⁴⁶ D4D, T. 14.04.2015, E. 2014/8716, K. 2015/1748 sayılı kararı, D3D, T. 30.03.2015, E. 2013/7165, K. 2015/1732 sayılı kararı; Mardin İdare Mahkemesi, T. 14.05.2013, E. 2013/302, K. 2013/845 sayılı kararı.

açıldığı sırada var olduğundan görev, yetki, ehliyet ve süre aşımı yönünden davanın reddi ve merciiine tevdi sebepleri varken KVYO kararı verilmemesi gerekir.

Uygulamada idari yargı mercilerince kabul edilen ağırlıklı görüş, davanın reddini gerektiren yukarıda sayılan sebepler varken dava hakkında KVYO kararı verilmesinin hukuka aykırı olduğu yönündedir. Konuya ilişkin bir uyuşmazlıkta, “2577 sayılı Yasa’nın 15. maddesinin 1/b bendi uyarınca davanın süre aşımı nedeniyle reddine hükmedilmesi gerekirken, davacının gelir uzmanı olarak atamasının yapılmış olması nedeniyle konusu kalmayan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına hükmedilmesinde usul kurallarına uyarlık görülmediğine” karar verilmiştir⁴⁷. Başka bir uyuşmazlıkta, “dava konusu işlemle davacının kişisel, güncel ve meşru bir menfaatini etkilememesi nedeniyle, davanın ehliyet yönünden reddi gerekirken konusu kalmayan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına ilişkin mahkeme kararında hukuki isabet görülmediğine” karar verilmiştir⁴⁸. Benzer şekilde, görev yönünden davanın reddi ile kesin ve yürütülmesi zorunlu olmayan işlem olmadığından davanın reddi sebepleri bulunması halinde de, uyuşmazlık hakkında KVYO kararı verilmesinin hukuka uygun olmadığı yönünde kararlar da bulunmaktadır⁴⁹.

Danıştay’ın aksi yönde kararları da bulunmaktadır. Bir uyuşmazlıkta, “davacının özel esaslara tabi mükellefler listesinden çıkarıldığı yolundaki beyanı, davanın kabulü hükmünde olup, kabul müessesinin hüküm ve sonuçlarını doğurarak davayı konusuz bırakacağından, davalı idarenin bu beyanı ile konusu kalmayan davada, davanın süresinde olup olmadığı

⁴⁷ D5D, T. 08.05.2012, E. 2010/1538, K. 2012/3004 sayılı kararı; Aynı yönde D10D, T. 27.10.2014, E. 2013/3789, K. 2014/6176 sayılı kararı; D3D, T. 29.12.2015, E. 2015/14524, K. 2015/10198 sayılı kararı; D3D, T. 28.12.2017, E. 2016/7845, 2017/10483 sayılı kararı; D10D, T. 18.01.2016, E. 2014/2727, K. 2016/206 sayılı kararı.

⁴⁸ D8D, T. 22.02.2017, E. 2015/2686, K. 2017/1018 sayılı kararı, Aynı yönde D14D, T. 02.11.2017, E. 2017/1684, K. 2017/5791 sayılı kararı.

⁴⁹ “Kesin ve yürütülmesi zorunlu, tek başına idari davaya konu olabilecek işlem niteliği taşımadığından dolayı, İdare Mahkemesince 2577 sayılı Kanununun 14 ve 15/1-b maddeleri uyarınca davanın incelenmeksizin reddedilmesi gerekirken, davanın konusu bulunmadığından karar verilmesine yer olmadığına ilişkin mahkeme kararında hukuka uyarlık bulunmadığı” yönünde D8D, T. 19.04.2018, E. 2016/14116, K. 2018/2280 sayılı kararı; “davacı tarafından ithal edilen ve satışa sunulan ürünlerin toplatılmasına ilişkin... işlemlerin iptali istemiyle açılan davada, görev hususunun kamu düzeninden olması nedeniyle, idare mahkemesince, davanın görev yönünden reddi yolunda karar verilmesi gerekirken, karar verilmesine yer olmadığı yolunda verilen temyize konu kararda hukuki isabet görülmediği” ne dair D10D, T. 29.04.2015, E. 2013/4183, K. 2015/2150 sayılı kararı.

yönünden inceleme yapmanın yerinde olmadığı sonucuna varılarak vergi mahkemesinin süre aşımı nedeniyle davanın reddi yönünde verdiği kararın bozulması gerektiğine” karar verilmiştir⁵⁰.

Başka bir uyuşmazlıkta, “*Olağanüstü Hal Kanun Hükmünde Kararnamesi ile kamu görevinden çıkarıldığından idari davaya konu olabilecek nitelikte bir idari işlem olma niteliğinin bulunmadığı gerekçesiyle davanın incelenmeksizin reddine karar verilen davada, Komisyonun görev alanına giren konulara ilişkin olarak idari yargı mercilerinde açılmış olan davalar hakkında 690 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 56. maddesi uyarınca karar verilmesine yer olmadığına karar verilerek yeni bir başvuru şartı aranmaksızın dosyanın incelenmek üzere Komisyona gönderilmesi gerektiğine*” karar verilmiştir⁵¹. Danıştay 5. Dairesinin bu kararının özel kanun amir hükmüne istinaden verildiği görülmektedir. Bu şekilde karar, ilk inceleme üzerine davanın usulden reddi sebebi varken, KVYO kararı verilmesi gerektiği görüşü istisnai nitelik arz etmektedir.

2. Kanun Yolu Aşamasında Uyuşmazlığı Sona Erdiren Kararlar

a. İstinaf Kanun Yolunda

İlk derece mahkemesince uyuşmazlık esastan karara bağlandıktan sonra KVYO verilmesi gerektiren sebepler ortaya çıkabilir. Hatta ilk derece mahkemesinde görülen dava aşamasında, KVYO kararı verilmesi gerektiren sebep olmasına rağmen uyuşmazlık esastan karara bağlanmış olabilir. İdare veya vergi mahkemesince ivedi yargılama usulü kapsamında verilen veya kesin olarak verilen kararlar dışındaki kararlara karşı istinaf kanun yoluna başvurulabilir (2577 SK m. 45).

İstinaf yoluyla bölge idare mahkemesi önüne gelen bir dosyada, KVYO verilmesi gerektiren sebebin varlığının tespiti halinde ne tür karar verileceğine ilişkin açık bir kanun hükmü bulunmamaktadır. KVYO kararı bölge idare mahkemesince mi verilecektir yoksa ilk derece mahkemesince KVYO kararı verilmek üzere dosya iade mi edilecektir? 2577 sayılı Kanununun 45. maddesinin düzenleniş amacı ve lafzından, KVYO kararının bölge idare mahkemesince verilmesi gerekir. Nitekim bölge idare mahkemesi, sadece ilk inceleme üzerine verilen kararlara karşı yapılan istinaf başvurusunu haklı bulduğu,

⁵⁰ D3D, T. 26.11.2015, E. 2015/7781, K. 2016/8663 sayılı kararı; aynı yönde D3D, T. 17.03.2015, E. 2013/11575, K. 2015/1351 sayılı kararı.

⁵¹ D5D, T. 06.12.2017, E. 2017/12486, K. 2017/23853 sayılı kararı.

davaya görevsiz veya yetkisiz mahkeme yahut reddedilmiş veya yasaklanmış hâkim tarafından bakılmış olması hallerinde, istinaf başvurusunun kabulü ile ilk derece mahkemesi kararının kaldırılmasına karar vererek dosyayı ilgili mahkemeye göndermesi gerekir (2577 SK m. 45/5).

Bölge idare mahkemesi, ilk derece idare ve vergi mahkemelerince esastan karar verilen dosyalarda, usulden karar verilmesi gerektiği görüşünde ise bu kararı kendisi vermektedir. KVYO kararları da usule ilişkin uyumsuzluğu sona erdiren kararlar olduğuna göre, diğer usul kararları gibi KVYO kararını da bizzat kendisinin vermesi kanun koyucunun amacına uygun düşecektir.

İdari yargı uygulamasında verilen kararlar da bu yöndedir. Konuya ilişkin bir uyumsuzlukta, *“davacının istinaf aşamasında....İdare Mahkemesinde açmış olduğu davadan feragat ettiği, feragat nedeniyle konusu kalmayan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığından idare kararının bozulmasına, konusu kalmayan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına”* karar verilmiştir⁵². Başka bir uyumsuzlukta, *“otel binasında ruhsatlı projesine aykırı uygulama yapıldığı gerekçesiyle encümen kararı uyarınca ruhsatsız uygulamaların yıkımının yapılacağına ilişkin işlemin iptaline karar verilmesi istemiyle açılan davada; dava konusu işlemin 16/06/2017 gün ve E:2016/411, K:2017/668 sayılı mahkeme kararıyla iptaline karar verildiği, 26.04.2016 tarihinde sunulan savunma dilekçesinde, davanın konusuz kaldığı, dava konusu işlemin...Orman Bölge Müdürlüğü'nün...sayılı yazısı gereğince tutanak tanzim edilerek iptal edildiği bildirildiğinden, dava konusu işlemin idarece geri alındığı ve bu sebeple bakılan davanın konusuz kaldığı anlaşıldığından istinaf başvurusunun kabulüne, mahkeme kararının kaldırılmasına, konusu kalmayan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına”* karar verilmiştir⁵³.

b. Temyiz Kanun Yolunda

Uyumsuzluk esastan karara bağlandıktan sonra KVYO verilmesi gerektiren sebepler ortaya çıkabilir. Hatta ilk derece mahkemesinde bakılan

⁵² Erzurum Bölge İdare Mahkemesi 1. İDD, T. 24.04.2018, E. 2018/876, K. 2018/766 sayılı kararı; aynı yönde Konya Bölge İdare Mahkemesi 2. İDD, T. 13.07.2018, E. 2017/2865, K. 2018/1261 sayılı kararı; Ankara Bölge İdare Mahkemesi 1. İDD, T. 12.07.2018, E. 2018/334, K. 2018/1062 sayılı kararı; İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 7. İDD, T. 18.07.2018, E. 2018/495, K. 2018/1216 sayılı kararı; İzmir Bölge İdare Mahkemesi 3. İDD, T. 08.09.2017, E. 2017/742, K. 2017/339 sayılı kararı.

⁵³ Konya Bölge İdare Mahkemesi 2. İDD, T. 30.05.2018, E. 2017/3068, K. 2018/969 sayılı kararı; Ankara Bölge İdare Mahkemesi 2. İDD, T. 15.03.2018, E. 2017/11723, K. 2018/630 sayılı kararı, İstanbul Bölge İdare Mahkemesi, 10. İDD, T. 14.03.2018, E. 2018/377, K. 2018/681 sayılı kararı.

dava aşamasında veya istinaf kanun yolu aşamasında, KVYO kararı verilmesi gerektiren sebep olmasına rağmen uyumsuzluk esastan karara bağlanmış olabilir.

Esastan karar verilen bir dava dosyasında, temyiz aşamasında KVYO kararı verilmesi gerektiği anlaşıldığı takdirde ne yönde karar verileceği önem arz eder. KVYO kararı verilmesi gerektiren sebepler, karar kesinleşinceye kadar ortaya çıkması halinde dikkate alınması gerekmektedir. Nitekim KVYO gerektiren sebepler uyumsuzluğu sona erdirmektedir. KVYO kararları da usule ilişkin kararlardır. Bu nedenle temyiz aşamasında KVYO gerektiren sebeplerin dikkate alınarak karar verilmesi gerektiği söylenebilir.

Uygulamada Danıştay, KVYO kararı gerektiren bir davada esastan karar verilmişse veya bu sebepler temyiz kanun yolu aşamasında ortaya çıkmışsa, KVYO kararı verilmesi gerektiğinden bahisle mahkeme kararını bozmakta, KVYO kararı verilmek üzere dosyayı mahkemesine göndermektir. Konuya ilişkin bir uyumsuzlukta, *“davacı tarafından gerekli evrakların hazırlanarak yapılan başvuru üzerine davalı idare tarafından yıkımına karar verilen dava konusu yapı hakkında...yapı ruhsatının düzenlendiği, yıkım kararının uygulanma imkanı kalmadığından, idare mahkemesince, konusu kalmayan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığı kararı verilmesi gerekirken, davanın reddi yolunda verilen mahkeme kararının bu kısmında hukuki isabet görülmediğinden idare kararının yıkıma ilişkin kısmının ise bozulmasına, dosyanın Mahkemesine gönderilmesine”* karar verilmiştir⁵⁴.

İvedi yargılama usulü kapsamında verilen kararların temyizi aşamasında, uyumsuzluğu sona erdiren KVYO sebeplerinin bulunduğu anlaşılmaması halinde ise KVYO kararını Danıştay vermektedir. Bir uyumsuzlukta, *“dosyanın incelenmesinden, mahkemece dava karara bağlandıktan sonra davacı şirket vekili tarafından verilen...dilekçe ile davadan feragat edildiğinin bildirildiği anlaşıldığından...dosya temyiz istemi üzerine Dairemize intikal etmiş ise de feragat kesin hüküm gibi hukukî sonuç doğurduğundan, ...İdare Mahkemesi'nin...sayılı kararının bozulmasına, feragat sebebiyle dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına, 2577 sayılı Kanun'un 20/A maddesinin ikinci fıkrasının (i) bendi uyarınca kesin*

⁵⁴ D14D, T. 08.05.2018, E. 2015/4434, K. 2018/3471 sayılı kararı; benzer yönde D6D, T. 22.05.2018, E. 2016/12480, K. 2018/5000 sayılı kararı; D6D, T. 19.06.2018, E. 2013/5587, K. 2018/6089 sayılı kararı; D14D, T. 24.04.2018, E. 2015/4603, K.2018/2978 sayılı kararı; D6D, T. 23.05.2018, E. 2017/3460, K. 2018/5039 sayılı kararı.

olarak” karar verilmiştir⁵⁵.

III. UYUŞMAZLIĞI SONA ERDİRMEYEN KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞI KARARLARI

İdari yargılama usulünde uyuşmazlığı sona erdirmeyen KVYO kararları da verilebilmektedir. Bu kararlar ara karar hükmündedir. Bu kararlar uyuşmazlığı sona erdirmedeği gibi, yargı merciinin dosyadan el çekmesini sağlamaz. Bu kararlar, yürütmenin durdurulması istemine ilişkin olabileceği gibi diğer karar istemleri hakkında da verilebilmektedir.

A. Uyuşmazlığı Sona Erdirmeyen Karar Verilmesine Yer Olmadığı Kararını Verilmesini Gerektiren Haller

Uyuşmazlığı sonlandırmayan ara karar niteliğindeki KVYO verilmesi gerektiren haller istemden feragat, istemin konusuz kalmasına ilişkin olabileceği gibi diğer nedenlerden de kaynaklanabilmektedir.

1. İstemden Feragat

İdari yargılama usulünde, uyuşmazlığı sona erdiren usulden veya esastan kararlar verilebildiği gibi, uyuşmazlığı sonlandırmayan ara karar niteliğinde kararlar da verilebilmektedir. Bu kararların bir kısmı, yargı merciince resen (ilgili kişi ve kurumlardan bilgi ve belge isteme) yapılabildiği gibi, bir kısmı ise istem üzerine verilmektedir. İstem üzerine verilen kararlara örnek olarak adli yardım istemi, yürütmeyi durdurma istemi, yürütmeyi durdurmaya ilişkin karara itiraz istemi, bağlantı istemi, müdahale istemi, istinaf veya temyiz istemi gösterilebilir.

İdari yargı mercilerinden, netice-i talep dışında bir istemde bulunan taraf veya üçüncü taraf, isteminden feragat etmesi halinde, istemi hakkında KVYO kararı verilmektedir. Yürütmeyi durdurma isteminden feragat edilmesi halinde, yürütmeyi durdurma istemi hakkında KVYO kararı verilmektedir. Konuya ilişkin bir uyuşmazlıkta, “*Dosyanın incelenmesinden, davacının...yürütmenin durdurulması isteminden feragat ettiğinden; yürütmenin durdurulması istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına*” karar verilmiştir⁵⁶.

⁵⁵ D13D, T. 02.07.2018, E. 2018/2001, K. 2018/2253 sayılı kararı; aynı yönde DİDDK, T. 17.01.2018, E. 2017/3228, K. 2018/6 sayılı kararı; DİDDK, T. 26.04.2017, E. 2017/374, K. 2017/1845 sayılı kararı.

⁵⁶ D16D, T. 14.01.2016, E. 2015/24325 sayılı kararı; aynı yönde D6D, T. 26.06.2013, E. 2011/6720 sayılı kararı; D6D, T. 21.06.2016, E. 2015/3262 sayılı kararı; davanın yürütmeyi durma kararına itiraz istemi hakkında feragat nedeniyle yürütmenin durdurulması talebi ile

2. Konusuz Kalma

Konusuz kalma, davanın konusuz kalması şeklinde ortaya çıkabileceği gibi, istem hakkında verilen kararın uygulanmasının imkânsız olması durumlarında da verilebilir. Örneğin etkisi uygulanmakla tükenecek olan idari işlemlerle ilgili açılan iptal davalarında yürütmeyi durdurma istenilmiş olabilir. Bu gibi durumlarda yürütmenin durdurulması istemi hakkında karar verilmeden önce işlemin uygulanması mümkündür. Bu durum yürütmeyi durdurma istemi kabul kararının uygulanma imkânını ortadan kaldıracaktır. Bu gibi hallerde yürütmeyi durdurma istemi hakkında KVYO kararı verilmesi gerektiği söylenebilir.

Konuya ilişkin bir uyuşmazlıkta, *“işyerinin (öğrenci yurdu), işyeri açma ve çalışma ruhsatı olmadan faaliyette bulunduğu gerekçesiyle, ruhsat alınuncaya kadar ticaret ve sanat icrasından men’i ve idari para cezası verilmesine ilişkin kararın iptali ve yürütmesinin durdurulması istemiyle açılan davada, dava açıldıktan sonra uyuşmazlık konusu öğrenci yurdu için işyeri açma ve çalışma ruhsatının düzenlendiği ve para cezasının da davacı şirket tarafından...mabuz ile Belediye veznesine yatırıldığı anlaşıldığından, bu aşamada, dava konusu edilen işlemin yürütülmesinin durdurulması istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığı”* yönünde karar verilmiştir⁵⁷. Başka bir uyuşmazlıkta, atanma isteminin iptali ve yürütmesinin durdurulması istemiyle açılan davada, davacının kendi isteğiyle emekliliğe sevk edildiği anlaşıldığından dava konusu edilen işlemin yürütülmesinin durdurulması istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir⁵⁸.

Davanın konusuz kalması da istem hakkında KVYO kararı verilmesini gerektirir. Kural olarak davanın konusuz kalması halinde uyuşmazlığı sona

ilgili olarak karar verilmesine yer olmadığına ilişkin DİDDK, T. 20.09.2017, E. 2017/788 YD itiraz nolu kararı.

⁵⁷ Konya 1. İdare Mahkemesi, T. 03.12.2009, E. 2009/1168 sayılı YD kararı; başka bir uyuşmazlıkta, Bingöl Üniversitesinde öğretim üyesi olarak görev yapan ve 02.05.1945 doğumlu olan davacının 67 yaşını doldurmuş olması nedeniyle 31.12.2015 tarihinde yaş haddinden emekliye sevk edileceğine ilişkin...sayılı Rektörlük işleminin tesis edilmesi üzerine bahse konu işlem ve dayanağı YÖK Genel Kurulu kararının iptali istemiyle açılan davada, dava açıldıktan sonra dayanağı kanun hükmünde değişiklik yapılan davaya konu düzenlemenin davacıya uygulanma olanağının kalmaması ve davacının halen üniversitedeki görevine devam ettiğinin anlaşılması karşısında, bu aşamada yürütmenin durdurulması istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir, D8D, T. 21.04.2016, E. 2015/11027 sayılı YD kararı.

⁵⁸ Konya 1. İdare Mahkemesi, T. 09.10.2006, E. 2006/2754 sayılı YD kararı.

erdiren KVYO kararı verilecektir. Ancak birden fazla işlem, birlikte dava konusu edilebilir. Bu gibi durumlarda işlemin birinin konusuz kalması halinde, bu işlem yönünden hemen KVYO kararı verilmemektedir. Konusuz kalan işlem hakkında diğer işlemle birlikte uyumsuzluğu sonlandıran KVYO kararı verilmektedir. Diğer işlemin yargılaması devam ederken konusuz kalan işlem hakkında var olan yürütmeyi durdurma, bağlantı gibi istemlerinin de konusu kalmayacaktır. Bu istemler hakkında KVYO kararı verilmesi gerektiği söylenebilir⁵⁹.

Aynı idari işlemin iptali istemiyle açılan başka bir davada, yürütmenin durdurulması isteminin kabulüne karar verilmesi durumunda da, yürütmenin durdurulması istemi hakkında yeniden karar verilmesine yer bulunmadığından KVYO kararı verilecektir⁶⁰.

3. Diğer Nedenler

Diğer bazı nedenlerde uyumsuzluğu sonlandırmayan KVYO kararı verilmesini gerektirebilir. Örneğin nöbet görevi verilmesine ilişkin işlemin iptali ve yürütmesinin durdurulması istemiyle açılan davada, davanın açılmasından sonra tesis edilen işlemle nöbet görevine son verilmesi durumunda yürütmenin durdurulması istemi hakkında KVYO kararı verilmesi gerektiği söylenebilir⁶¹.

⁵⁹ Konuya ilişkin bir uyumsuzlukta, polis memuru olarak görev yapan davacı tarafından, başörtüsü ile çalışmamasına ilişkin hukuka aykırılığın giderilmesi ve duruma netlik kazandırılması talebiyle yaptığı başvuru sonucu; konunun ilgili mevzuat uyarınca değerlendirilmesi gerektiği yolunda tesis edilen...sayılı davalı Emniyet Genel Müdürlüğü işleminin ve Emniyet Hizmetleri Sınıfı Mensupları Kıyafet Yönetmeliğinin 5. maddesinin 1. fıkrasının (i) bendinin iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle açılan davada, dava konusu Emniyet Hizmetleri Sınıfı Mensupları Kıyafet Yönetmeliğinin 5. maddesinin 1. fıkrasının (i) bendinin, 27/08/2016 tarihli ve 26614 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Emniyet Hizmetleri Sınıfı Mensupları Kıyafet Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile değiştirilmiş olması nedeniyle anılan düzenleme yönünden davanın konusuz kaldığı görüldüğünden, yürütmenin durdurulması istemi hakkında karar verilmesine yer bulunmadığına karar verilmiştir, D2D, T. 23.11.2016, E. 2016/10198 sayılı kararı; aynı yönde D2D, T. 06.08.2018, E. 2018/903 sayılı YD kararı.

⁶⁰ Konuya ilişkin bir uyumsuzlukta, “*Dairemizin 30.6.2015 günlü ve E:2015/13378 sayılı kararıyla, 15.1.2015 tarih ve 29237 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Dış Temsilciliklerin Korunmasında Geçici Süreli Görevlendirilecek Emniyet Genel Müdürlüğü Personeli Hakkındaki Yönetmeliği’nin; 20. maddesinin 1. fıkrasının (e) bendi yönünden yürütülmesinin durdurulmasına karar verildiğinden, bu maddeye yönelik yürütmenin durdurulması istemi hakkında yeniden karar verilmesine yer bulunmadığından..... yürütmenin durdurulması istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına*” karar verilmiştir, D16D, T. 09.06.2016, E. 2015/22508 sayılı YD kararı; aynı yönde D13D, T. 04.06.2018, E. 2018/687 sayılı YD kararı.

⁶¹ Konuya ilişkin bir uyumsuzlukta aynı yönde karar verilmiştir, D10D, T. 26.09.2017,

Nöbet görevine son verilmesi işlemi, kaldırma işlemi niteliğindedir. İptali istenilen işlemin uygulanmasına son verildiğinden yürütmenin durdurulması istemi hakkında karar verilmesinde hukuki yarar kalmamıştır.

Yargı mercilerinden talep edilen bazı istemler, açık olarak kanunda aranan şartları taşımayabilir. Bu durumda da istem hakkında KVYO kararı verilmesi mümkündür. Örneğin bir uyuşmazlıkta, aynı mahkemede görülen davalarla ilgili yapılan bağlantı istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiştir⁶². Başka bir uyuşmazlıkta, “*dava dilekçesinde adli yardım isteminde bulunan davacının idare mahkemesi tarafından adli yardım talebinin kabulüne karar verilmesine rağmen, temyiz aşamasında yeniden adli yardım talebinde bulunulmuş ise de aynı Kanunun 335. maddesinin 3. fıkrasında yer alan “adli yardım, hükmün kesinleşmesine kadar devam eder” düzenlemesi gereğince davacının temyiz aşamasındaki adli yardım talebi hakkında karar verilmesine yer olmadığına*” karar verilmiştir⁶³. Uyuşmazlığı sona erdirmeyen KVYO sebeplerini tahdidî olarak saymak mümkün değildir.

B. Yetkili Mercî İtibariyle Uyuşmazlığı Son Erdirmeyen Karar Verilmesine Yer Olmadığı Kararı Verilmesinde Aşamalar

Uyuşmazlığı sonlandırmayan KVYO kararları ilk derece mahkemesince verilebileceği gibi, istinaf aşamasında bölge idare mahkemesince veya temyiz kanun yolunda Danıştay tarafından da verilebilmektedir.

1. Dava Aşamasında Uyuşmazlığı Sona Erdirmeyen Karar Verilmesine Yer Olmadığı Kararları

Dava aşamasında uyuşmazlığı sona erdirmeyen KVYO kararları, ilk derece mahkemesi sıfatıyla idare, vergi mahkemesi veya Danıştay’ca verilmektedir. İlk derece mahkemesi sıfatıyla davaya bakan idari yargı merciinden, yapılan herhangi bir istemle ilgili uyuşmazlığı sonlandırmayan KVYO kararı verilmesi mümkündür. Yürütmenin durdurulması istemi hakkında KVYO kararı verilebileceği gibi, adli yardım istemi, açıklama istemi, yanlışlıkların düzeltilmesi istemi, bağlantı istemi, müdahale istemi hakkında da verilmesi mümkündür. Ancak bazı istemler hakkında KVYO kararı verilmesine lüzum bulunmamaktadır. Örneğin duruşma isteminde bulunan tarafın, isteminden feragat etmesi halinde duruşma istemi hakkında

E.2017/1856 sayılı YD kararı.

⁶² Konya 1. İdare Mahkemesi, T. 18.01.2008, E. 2007/811 sayılı kararı.

⁶³ D5D, T. 09.10.2017, E. 2017/11676, K. 2017/20884 sayılı kararı.

KVYO kararı verilmesi gerekmez. Çünkü duruşma yapılmamak suretiyle feragatin uygulanması mümkündür.

İlk derece idari yargı mercileri bir istem hakkında KVYO kararı verebilmesi için, istem hakkında karar vermeye yetkili olması gerekir. Örneğin esastan verilen bir karar hakkında, kararının açıklanması veya kararda yapıldığı iddia edilen yanlışlığın düzeltilmesi kararı veren mahkemeye verilen dilekçeyle olur. Bu istemlerden feragat halinde, istem hakkında KVYO kararı veren mahkemece verilir. Nitekim bu istemler hakkında karar verme yetkisi, ilk derece mahkemesindedir. Ancak, kararın kaldırılması istemiyle yapılan istinaf başvurusu dilekçesi de, kararı veren mahkemeye verilir. İstinaf başvurusundan feragat edilmesi halinde, istinaf istemi hakkında KVYO kararını ilk derece mahkemesi değil istinaf mercii verecektir. Çünkü istinaf istemi hakkında karar vermeye yetkili merci bölge idare mahkemesi olduğundan, istem hakkında KVYO kararını vermeye de bölge idare mahkemesi yetkilidir.

Dava aşamasında uyuşmazlığı sona erdirmeyen KVYO kararlarından biri de, yürütmenin durdurulması istemi hakkındaki karara yapılan itiraz üzerine verilebilmektedir. Ancak bu kararlar ilk derece mahkemelerince verilmemektedir. Yürütmenin durdurulması, itiraz merci olan bölge idare mahkemesi veya Danıştay Dava Daireleri Kurullarınca verilmektedir. Örneğin DİDDK bir uyuşmazlıkta, “*davacının itiraz istemi hakkında feragat nedeniyle yürütmenin durdurulması talebi ile ilgili olarak karar verilmesine yer olmadığına*” karar vermiştir⁶⁴.

2. Kanun Yolu Aşamasında Uyuşmazlığı Sona Erdirmeyen Karar Verilmesine Yer Olmadığı Kararları

İdari yargılama usulünde, dava aşamasında olduğu gibi, kanun yolu aşamalarında da uyuşmazlığı sona erdirmeyen KVYO kararları verilebilmektedir. Bu kararlar yürütmenin durdurma istemine ilişkin olabileceği gibi diğer istemlere ilişkin de olabilmektedir.

a. İstinaf Kanun Yolunda

İstinaf kanun yolu aşamasında da uyuşmazlığı sona erdirmeyen KVYO kararları verilebilir. İstinaf aşamasında yürütmenin durdurulması istemi,

⁶⁴ DİDDK, T. 20.09.2017, E. 2017/788 YD İtiraz nolu kararı; aynı yönde DİDDK, T. 07.04.2016, E. 2016/187 YD İtiraz nolu kararı; “*davanın konusu kalmadığından davalı idarenin yürütmenin durdurulması kararına yapılan itiraz istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına dair*”, DİDDK, T. 22.11.2012, E. 2012/418 YD İtiraz nolu kararı.

adli yardım istemi, istinaf istemleri hakkında KVYO kararları verilmesi mümkündür.

Konuya ilişkin bir uyuşmazlıkta, “davacı şirket vekilinin UYAP üzerinden...kayda giren dilekçesinin incelenmesinden, davacı şirketin istinaf isteminden vazgeçtiği anlaşıldığından, feragat sebebiyle konusu kalmayan istinaf istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına” karar verilmiştir⁶⁵.

b. Temyiz Kanun Yolunda

Temyiz kanun yolunda uyuşmazlığı sona erdirmeyen KVYO kararları, idari yargı kararlarına yansımaktadır. Temyiz kanun yolunda adli yardım istemi, yürütmenin durdurulması istemi, temyiz istemleri hakkında KVYO kararları verilebilmektedir. Bir uyuşmazlıkta, “davacı ...dilekçesi ile temyiz isteminden feragat ettiği anlaşıldığından temyiz istemi hakkında karar verilmesine yer olmadığına” karar verilmiştir⁶⁶.

IV. KARAR VERİLMESİNE YER OLMADIĞI KARARLARINDA ÖZELLİK ARZEDEN DURUMLAR

A. Karar Verilmesine Yer Olmadığı Kararlarında Kanun Yolu

İdari yargılama usulünde verilen KVYO kararların bir kısmına karşı kanun yoluna başvurmak olanaklıdır. KVYO kararlarına karşı kanun yolu incelemesini, verilen kararın uyuşmazlığı sona erdirip erdirmediğine göre incelemek gerekir.

1. Uyuşmazlığı Sona Erdiren Karar Verilmesine Yer Olmadığı Kararlarında Kanun Yolu

Uyuşmazlığı sona erdiren KVYO kararlarına karşı kanun yolu bulunup bulunmadığı, kararın hangi yargı merci tarafından verildiğine göre değişiklik arz eder.

⁶⁵ Konya Bölge İdare Mahkemesi 5. İDD, T. 17.07.2018, E. 2018/1163, K. 2018/1163 sayılı kararı, aynı yönde Ankara Bölge İdare Mahkemesi 11. İDD, T. 28.06.2018, E. 2018/1103, K. 2018/3548 sayılı kararı; İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 2. İDD, T. 13.03.2018, E. 2017/9372, K. 2018/625 sayılı kararı; Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi 4. İDD, T. 23.11.2017, E. 2017/3711, K. 2017/2827 sayılı kararı.

⁶⁶ D8D, T. 06.08.2018, E. 2018/4060, K. 2018/4130 sayılı kararı; aynı yönde D4D, T. 03.07.2018, E. 2016/16026, K. 2018/6787 sayılı kararı; D5D, T. 07.06.2018, E. 2018/398, K. 14883 sayılı kararı; D13D, T. 24.05.2018, E. 2018/1276, K. 2018/1858 sayılı kararı; adli yardım istemi hakkında KVYO kararına dair D5D, T. 15.05.2018, E. 2017/12731, K. 2018/14239 sayılı kararı.

İdare ve vergi mahkemesi tarafından verilen ve uyuşmazlığı sona erdiren KVYO kararlarına karşı kanun yollarına başvurmak hukuken mümkündür. Kural olarak KVYO kararlarına karşı kanun yoluna başvurulmasını engelleyen bir mevzuat hükmü bulunmamaktadır. Ancak uyuşmazlığın konusu beş bin lirayı geçmiyorsa veya özel kanunda kararın kesin olduğuna ilişkin hüküm varsa kanun yoluna başvurulması olanaklı değildir (2577 SK m. 45/1).

İdare ve vergi mahkemesince verilen ve uyuşmazlığı sona erdiren KVYO kararlarının istinaf kanun yolu denetimi bölge idare mahkemesince yapılmaktadır. Bölge idare mahkemesince, KVYO kararına yapılan istinaf başvurusunun reddine veya kabulüne karar verilecektir.

KVYO kararına yapılan istinaf başvurusunun kabulüne karar verilmesi durumu özellik arz etmektedir. Nitekim bu durumda bölge idare mahkemesi, istinaf başvurusunun kabulüne karar vermekte ve aynı zamanda ilk derece mahkemesince verilen KVYO kararını kaldırmaktadır. Bölge idare mahkemesi, KVYO kararını kaldırdıktan sonra uyuşmazlık hakkında kendisi mi karar verecek yoksa dava dosyasını mahkemesine mi iade edecektir?

2577 sayılı Kanununun 45. maddesinde, bölge idare mahkemesinin hangi hallerde dava dosyasını mahkemesine göndereceği düzenlenmiştir. Buna göre, bölge idare mahkemesi ilk inceleme üzerine verilen kararlara karşı yapılan istinaf başvurusunu haklı bulduğu, davaya görevsiz veya yetkisiz mahkeme yahut reddedilmiş veya yasaklanmış hâkim tarafından bakılmış olması hallerinde, mahkeme kararının kaldırılmasına karar vererek dosyayı ilgili mahkemeye gönderir. Kanunda sayılan haller arasında uyuşmazlığı sona erdiren KVYO kararı açıkça sayılmamıştır. Bu durumun nedeni ise, KVYO kararlarının 2577 sayılı Kanunda öngörölmüş karar türlerinden olmamasıdır.

İstinaf aşamasında bölge idare mahkemesince, ilk derece mahkemesi KVYO kararı kaldırdıktan sonra, uyuşmazlık hakkında ne yönde karar verileceğine ilişkin kanunda boşluk bulunduğunu söylemek mümkündür. Bu durum, uyuşmazlığı sona erdiren KVYO kararlarının 2577 sayılı Kanunda düzenlenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. 2577 sayılı Kanunda değişiklik yapılmalı ve uyuşmazlığı sona erdiren KVYO karar türüne kanunda yer verilmelidir. Yapılan düzenlemeyle bölge idare mahkemesinin istinaf incelemesinde, KVYO kararını kaldırdıktan sonra ne yönde karar vermesi gerektiği hususlarına da yer verilmelidir.

Kanunun mevcut halinde boşluk bulunduğu açıktır. Uygulamada bölge idare mahkemeleri, istinaf isteminin kabulü ile KVYO kararının kaldırılması

halinde, yeniden bir karar verilmek üzere dava dosyasının mahkemesine gönderilmesine karar vermektedir⁶⁷.

2577 sayılı Kanuna göre, bölge idare mahkemesi kural olarak, ilk derece mahkemesi kararını kaldırması halinde, resen araştırma ilkesi uyarınca gerekli inceleme ve araştırmayı bizzat yapacak ve işin esası hakkında yeniden karar verecektir (m. 45/4). Ancak bu kural ilk derece mahkemesi tarafından işin esasının incelenmemiş olması durumunda da uygulanması halinde, istinaf merciinin hem ilk derece mahkemesi yetkisini hem de kanun yolu yetkisini üstlenmesine neden olacaktır. Bu durum, ilk derece mahkemesinin yargılama faaliyetinden dışına çıkarılması sonucunu doğuracağı gibi tabii hâkim ilkesine de aykırı olacaktır⁶⁸.

Öte yandan idari yargılama usulünde uyuşmazlığı sona erdiren KVYO kararları usule ilişkin kararlardır. Uyuşmazlığı sona erdirmekle birlikte uyuşmazlık esastan çözümlenmemektedir. Yine bu kararların davanın her aşamasında verilmesi mümkündür. Örneğin dava dosyası tekemmül etmeden verilebileceği gibi, bu kararların verilmesi için duruşma yapılmasına da gerek bulunmamaktadır⁶⁹. Sayılan bu nedenler, KVYO kararlarının bölge idare mahkemesince kaldırmasından sonra dosyanın mahkemesine gönderilmesi gerektiğini destekler niteliktedir.

⁶⁷ Konya Bölge İdare Mahkemesi 1. VDD, T. 12.06.2018, E. 2018/580, K. 2018/1552 sayılı kararı; İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 2. İDD, T. 11.04.2017, E. 2017/553, K. 2017/894 sayılı kararı; Samsun Bölge İdare Mahkemesi 2. İDD, T. 16.07.2018, E. 2018/283, K. 2018/765 sayılı kararı; İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 2. VDD, T. 17.07.2018, E. 2018/1483, K. 2018/2082 sayılı kararı.

⁶⁸ Konuya ilişkin bir uyuşmazlıkta, “*taşınmazın imar plan değişikliği yapılarak iskana açılması istemiyle yapılan başvuruların zımnen reddine ilişkin işlemlerin iptali istemiyle açılan davada, konusu kalmayan dava hakkında karar verilmesine yer olmadığına karar verilmiş; yapılan istinaf incelemesinde, ilk derece mahkemesi tarafından uyuşmazlığın konusu ve mahiyetinin tamamen farklı kurulmuş olması durumunda da uygulanması halinde istinaf merciinin hem ilk derece mahkemesi yetkisini hem de kanun yolu yetkisini üstlenmesine neden olarak doğal hakim ilkesine aykırılık oluşturacağından, mahkemece uyuşmazlık hakkında yeniden karar verilmesi gerektiğinden, istinaf isteminin kabulüne, karar verilmesine yer olmadığı yolunda Ankara...İdare Mahkemesi’nce verilen...sayılı kararın kaldırılmasına, yeniden karar verilmek üzere dava dosyasının mahkemesine geri gönderilmesine*” karar verilmiştir, Ankara Bölge İdare Mahkemesi 5. İDD, T. 12.06.2018, E. 2018/219, K. 2018/887 sayılı kararı; benzer yönde İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 4. İDD, T. 04.05.2018, E. 2018/72, K. 2018/964 sayılı kararı; Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi 3. İDD, T. 20.03.2018, E. 2018/1803, K. 2018/1263 sayılı kararı.

⁶⁹ Yargılamanın makul süre içinde yürütülmesini ve gereksiz gider yapılmamasını kapsayan usul ekonomisi ilkesi nedeniyle KVYO kararı verilmesi için duruşma yapılması gerek görülmediği hakkında D2D, T. 26.04.2018, E. 2016/7173, K. 2018/2836 sayılı kararı.

Bölge idare mahkemesince de uyuşmazlığı sona erdiren KVYO kararları verilmektedir. Konusu itibariyle 2577 sayılı Kanunun 46. maddesinde sayılan kararlara karşı temyiz yolu açıktır. KVYO kararının konusu bu kapsamda ise Danıştay'a temyiz yoluna başvurulması hukuken olanaklıdır. Danıştay'ın ilk derece mahkemesi sıfatıyla verdiği ve uyuşmazlığı sona erdiren KVYO kararları açısından da, ayırıcı özellik arz eden bir durum yoktur. Diğer kararlar gibi kanun yoluna başvurulması mümkündür. Yargılanmanın yenilenmesi kanun yolu bakımından, kararın KVYO olması önem arz etmez. Diğer kararlar gibi KVYO kararlarına karşı da yargılanmanın yenilenmesi yoluna başvurulabilir.

2. Uyuşmazlığı Sona Erdirmeyen Karar Verilmesinde Yer Olmadığı Kararlarında Kanun Yolu

Uyuşmazlığı sona erdirmeyen KVYO kararlarına, kanunda öngörülen olağan kanun yollarına başvurulması mümkündür. Örneğin yürütmeyi durdurma istemi hakkında verilen KVYO kararına karşı bölge idare mahkemesine itiraz mümkündür. Bağlantı istemi hakkında verilen KVYO kararına karşı bölge idare mahkemesine veya Danıştay'a başvurulması mümkündür.

Bölge idare mahkemesinin istinaf istemi hakkında verdiği KVYO kararının hukuka aykırı olduğu iddia edilmesi halinde, temyiz yolu açık olmak kaydıyla Danıştay nezdinde temyiz yoluna başvurulması olanaklıdır.

B. Karar Verilmesinde Yer Olmadığı Kararlarında Yargılama Giderleri

İdari yargı yerleri tarafından verilen kararlarda, yargılama giderinin ve hangi tarafa yükletildiğinin gösterilmesi gerekir (2577 SK m. 24). 2577 sayılı Kanunda yargılama giderine ilişkin ayrıntılı düzenleme yer almamakta, hüküm bulunmayan yargılama giderine ilişkin hususlarda Hukuk Muhakemeleri Kanun hükümleri uygulanmaktadır (m. 31).

Hukuk Muhakemeleri Kanuna göre yargılama giderleri harçlar, posta gideri, dosya ve sair evrak giderler, keşif giderleri, tanık ile bilirkişiye ödenen ücret ve giderler, vekâlet ücreti, resmi dairelerden alınan belgeler için ödenen harç, vergi, ücret ve sair giderler ve yargılama sırasında yapılan diğer giderlerdir.

Kural olarak yargılama giderleri, aleyhine hüküm verilen taraftan alınmasına karar verilir (HMK m. 326). Yargılama giderleri açısından

uyuşmazlığı sona erdiren KVYO kararları özellik arz eden kararlardandır. Nitekim uyuşmazlığın esas hakkında karar verilmemektedir. Davada hangi tarafın haklı olduğu, yargılama giderinin hangi tarafa yükletilmesi gerektiğini açık olarak söylemek mümkün değildir.

İdari yargılama usulünde verilen KVYO kararları açısından Hukuk Muhakemeleri Kanununda özel düzenlemeler getirilmiştir. KVYO kararını gerektiren feragat veya kabul beyanında bulunan taraf, davada aleyhine hüküm verilmiş gibi yargılama giderlerini ödemeye mahkûm edilir. Davalı, davanın açılmasına kendi hal ve davranışıyla sebebiyet vermemiş ve yargılamanın ilk duruşmasında da davacının talep sonucunu kabul etmiş ise yargılama giderlerini ödemeye mahkûm edilmez (m. 312). Öte yandan Avukatlık Asgari Ücret Tarifesinin 15. maddesinde; “*Danıştay’da ilk derecede veya duruşmalı olarak temyiz yoluyla görülen dava ve işlerde, idari ve vergi dava daireleri genel kurulları ile dava dairelerinde, bölge idare, idare ve vergi mahkemelerinde birinci savunma dilekçesi süresinin bitimine kadar anlaşmazlığın feragat ya da kabul nedenleriyle ortadan kalkması veya bu nedenlerle davanın reddine karar verilmesi durumunda tarifede yazılı ücretin yarısına, diğer durumlarda tamamına hükmedilir*” düzenlemesi yer almaktadır⁷⁰.

İdari yargı mercileri de feragat halinde KVYO kararı verilmesi halinde yargılama giderlerinin dava üzerinde bırakılmasına karar vermektedir⁷¹. Kabul halinde KVYO kararı verilmesi halinde yargılama giderlerinin davalı üzerinde bırakılmasına karar vermektedir⁷².

Davanın konusuz kalması sebebiyle davanın esas hakkında bir karar verilmesine gerek bulunmayan hallerde, hâkim, davanın açıldığı tarihteki

⁷⁰ Bir uyuşmazlıkta, “*uyuşmazlık konusu ödeme emrinin birinci savunma süresi içerisinde idarece takipten kaldırıldığı dikkate alındığında yargılama giderlerinin davalı idare tarafa yükletilmesi yerinde olmakla birlikte yargılama giderleri kapsamında yer alan avukatlık ücretinin ilgili tarifede belirtilen miktarın yarısı oranında hükmedilmesi gerektiği*” yönünde Samsun Bölge İdare Mahkemesi 1. VDD, T. 11.10.2016, E. 2016/186, K. 2016/49 sayılı kararı.

⁷¹ İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 7. İDD, T. 18.07.2018, E. 2018/495, K. 2018/1216 sayılı kararı; Ankara Bölge İdare Mahkemesi 11. İDD, T. 04.07.2018, E. 2018/3135, K. 2018/3587 sayılı kararı; İzmir Bölge İdare Mahkemesi 2. İDD, T. 27.06.2018, E. 2018/2874, K. 2018/3184 sayılı kararı; Konya Bölge İdare Mahkemesi 2. İDD, T. 30.05.2018, E. 2018/1015, K. 2018/968 sayılı kararı; Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi 2. İDD, T. 01.06.2018, E. 2018/980, K. 2018/2251 sayılı kararı.

⁷² İzmir 1. Vergi Mahkemesi, T. 13.10.2017, E. 2017/343, K. 2017/1080 sayılı kararı; İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 2. VDD, T. 28.12.2016, E. 2016/609, K. 2016/1739 sayılı kararı; İstanbul 3. Vergi Mahkemesi, T. 30.11.2017, E. 2017/2653, K. 2017/2022 sayılı kararı.

tarafının haklılık durumuna göre yargılama giderlerini takdir ve hükmeder (HMK m. 331). Davanın konusuz kaldığı hallerde genellikle yargılama giderleri davalı üzerinde bırakılmaktadır. Bir uyuşmazlıkta, “*dava konusu işlemin verilen yürütmeyi durdurma kararı üzerine davalı idare tarafından yürürlükten kaldırıldığı, davanın açılmasına davalı idarenin sebebiyet verdiği göz önünde bulundurulduğunda, yargılama giderlerinin davalı idareye yükletilmesine karar verilmesi gerektiğine*” karar verilmiştir⁷³. Davanın konusuz kaldığı bazı durumlarda yargılama giderinin davacı üzerinde bırakıldığı da olabilmektedir. Bir uyuşmazlıkta, “*davanın açıldığı tarihteki tarafların haklılık durumu, idari para cezasına konu yapının ruhsatsız olarak yapıldığı, bilirkişi raporuyla da bu husus ortaya konulduğu, davacının imar kirliliğinden dolayı da mahkumiyetine hükmedildiği göz önüne alındığında, davacının İmar Kanunu’nun 42. maddesine aykırı davranışta bulunduğu, idarece davanın açılmasına sebebiyet verildiğinden söz edilemeyeceği, bununla birlikte, idari para cezasının İmar Kanunu’nun 42. maddesinin 7. fıkrası uyarınca iptal edildiği hususu da değerlendirildiğinde, yargılama giderlerinin davacı üzerinde bırakılarak, taraflar lehine avukatlık ücretine hükmedilmemesi gerektiği sonucuna varılmıştır*”⁷⁴. Kararın vekâlet ücretine ilişkin kısmına katılmak hukuken olanaklı değildir. Nitekim vekâlet ücreti de yargılama giderlerindedir. Yargılama giderinin davacı üzerinde bırakılarak vekâlet ücretinin ayrı tutulması ve vekâlet ücretine hükmedilmemesi kanuna aykırı olmuştur.

İdari yargı uygulamasında, kanun koyucu tarafından yapılan genel bir düzenleme nedeniyle davanın konusuz kalması nedeniyle KVYO kararı verilen uyuşmazlıklarda, tarafların haklılık oranı belirlenemediği halde davacı lehine vekâlet ücreti hükmedilebilmektedir⁷⁵. Bu kararlara katılmak mümkün değildir. Tarafların haklılık durumu belirlenemediği hallerde, yargılama giderleri taraflar üzerinde bırakılmalı ve taraflar aleyhine vekâlet ücretine

⁷³ D10D, T. 27.06.2018, E. 2013/5592, K. 2018/2252 sayılı kararı; aynı yönde D13D, T. 12.06.2018, E. 2018/1469, K. 2018/4685 sayılı kararı; İzmir Bölge İdare Mahkemesi 2. İDD, T. 26.04.2018, E. 2018/666, K. 2018/1826 sayılı kararı; Konya Bölge İdare Mahkemesi 2. İDD, T. 09.05.2017, E. 2017/824, K. 2017/1023 sayılı kararı.

⁷⁴ İstanbul Bölge İdare Mahkemesi 5. İDD, T. 28.06.2018, E. 2018/322, K. 2018/1438 sayılı kararı; yargılama giderlerinin davacı üzerinde bırakılması gerektiği yönünde Samsun Bölge İdare Mahkemesi, 1. İDD, T. 07.06.2018, E. 2018/531, K. 2018/867 sayılı kararı; Ankara Bölge İdare Mahkemesi 5 İDD, T. 21.03.2018, E. 2017/3373, K. 2018/389 sayılı kararı.

⁷⁵ İzmir Bölge İdare Mahkemesi 3. VDD, T. 05.07.2018, E. 2018/703, K. 2018/708 sayılı kararı; İzmir Bölge İdare Mahkemesi 3. VDD, T. 27.06.2018, E. 2018/758, K. 2018/1851 sayılı kararı.

hükmedilmemesi gerekir. Böyle bir uygulama kanun koyucunun amacına uygun olacaktır. Kaldı ki Danıştay bir uyuşmazlıkta, “*davaya konu Yönetmeliğin, 6225 sayılı Kanun ile 1219 sayılı Kanunda yapılan değişiklik sonrası Yasama Organınca yapılan değişikliğin gereği olarak yürürlükten kaldırılmış olması ve davanın konusunun kalmaması nedeniyle karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesine yönelik Dairemiz kararının kesinleşmesi nedeniyle, davada tarafların haklılık oranlarının tespitine yönelik bir değerlendirme yapılamadığından, vekâlet ücretine hükmedilmemesi ve tarafların yaptıkları yargılama giderlerinin üzerlerinde bırakılması gerektiğine*” karar vermiştir⁷⁶.

SONUÇ

KVYO, karar verilmesine yer olmadığı anlamındadır. 2577 sayılı Kanunda KVYO kararına yer verilmemiştir. İdari yargılama usulünde KVYO kararları, yargı kararlarıyla geliştirilen usuli karar türüdür. İdari yargılama usulünde, uyuşmazlığı sona erdiren KVYO kararı verilebildiği gibi, uyuşmazlığı sona erdirmeyen KVYO kararları da verilmektedir. Uyuşmazlığı sona erdiren KVYO kararı; feragat, kabul, davanın konusuz kalması veya özel kanun hükmüne dayanabilir. KVYO sebepleri dava açıldıktan sonra ortaya çıkmaktadır. Davanın açılmasından kararın kesinleşmesine kadar, KVYO kararı verilmesi gerektiren sebeplerin ortaya çıktığının tespiti halinde, uyuşmazlığı sona erdiren KVYO kararı verilmektedir. Uyuşmazlığı sona erdiren KVYO kararı verilmesi için dosyanın tekemmül etmesi gerektiği gibi, duruşma yapılmasına da gerek yoktur. Nitekim bu kararlar usule ilişkin kararlardır.

Uyuşmazlığı sona erdiren KVYO sebeplerinin bulunması halinde, davanın esası hakkında karar verilmesi mümkün değildir. Uyuşmazlığı sona erdiren KVYO kararları usule ilişkin kararlar olduğu halde, ilk inceleme üzerine usulden verilen görev yönünden davanın reddi, yetki yönünden davanın reddi, merciine tevdi, ehliyet yönünden davanın reddi, süre aşımı yönünden davanın reddi sebeplerinin bulunması halinde, uyuşmazlık hakkında KVYO kararı verilmesi olanaklı değildir. Bunun nedeni ise, ilk inceleme üzerine verilen davanın reddi sebeplerinin, istisnai durumlar haricinde, davanın açıldığı sırada var olmasıdır. KVYO sebepleri ise dava açıldıktan sonra ortaya çıkmaktadır. İdari yargı uygulamasında yargı kararlarıyla geliştirilen ve bazı özel kanunlarda da yer bulan KVYO kararlarına 2577 sayılı Kanunda yer

⁷⁶ D8D, T. 07.05.2018, E. 2018/262, K. 2018/2505 sayılı kararı, benzer yönde Gaziantep Bölge İdare Mahkemesi 2. İDD, T. 08.12.2017, E. 2017/12431, K. 2017/10116 sayılı kararı.

verilmesi yerinde olacaktır.

KVYO kararlarına karşı diğer kararlar gibi kanun yoluna başvurulması mümkündür. İlk derece mahkemesince verilen KVYO kararlarının istinaf incelemesinde, KVYO kararının kaldırılması mümkündür. Bu durumda, dosyanın incelenmek üzere mahkemesine mi gönderileceği yoksa uyuşmazlık hakkında bölge idare mahkemesince mi karar verileceğine ilişkin kanunda boşluk bulunmaktadır. Bu da KVYO karar türünün 2577 sayılı Kanunda düzenlemesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

KAYNAKLAR

AKYILMAZ, Bahtiyar / SEZGİNER, Murat / KAYA, Cemil: **Türk İdare Hukuku**, 9. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2018.

AKYILMAZ, Bahtiyar / SEZGİNER, Murat / KAYA, Cemil: **Türk İdari Yargılama Hukuku**, 2. Baskı, Savaş Yayınevi, Ankara 2019.

ASLAN AKYOL, Leyla: **Medeni Usul Hukukunda Davadan Feragat**, Yetkin Yayınevi, Ankara 2011.

ATAY, Ender Ethem: **İdare Hukuku**, 4. Bası, Turhan Kitapevi, Ankara, 2014.

ATAY, Ender Ethem: **İptal Davasının Nitelikleri ve İptal Kararlarının Uygulanması**, Danıştay Tasnif ve Yayın Bürosu Yayınları No: 74, Sempozyum, Danıştay ve İdari Yargı Günü 139. Yıl, 2008, ss. 13-97.

AZRAK, A. Ülkü: “İptal Davalarının Objektif Niteliği Üzerine Düşünceler”, **Onar Armağanı**, İstanbul 1977, s. 145-155.

CANDAN, Turgut: **Açıklamalı İdari Yargılama Usulü Kanunu**, Mevzuat ve İçtihat Bakımından Güncelleştirilmiş 4. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2011.

ÇAĞLAYAN, Ramazan: **İdarî Yargılama Hukuku**, 11. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2019.

ÇAKMAK, Münci: “İdari Yargıda Davadan Feragat”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 53, Sa. 1, 2004, ss. 185-194.

DERDİMAN, R. Cengiz: **İdarî Yargının Genel Esasları**, 3. Baskı, Alfa

Akademi, Ankara, 2014.

DERE, Ahmet: **Davadan Feragat**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Konya 2007.

ERKUT, Celal: **İdari Yargının Yeniden Yapılandırmasında Yargılama Hukuku Kurallarının Etkinleştirilmesi Sorunu, İdari Yargının Yeniden Yapılandırılması ve Karşılaştırmalı İdari Yargılama Usulü**, Danıştay Tasnif ve Yayın Bürosu Yayınları, No: 63, Ankara 2003, ss. 87-103.

GÖKTEPEOĞLU, Ercan: **İdari Yargıda Davadan Feragat ve Davayı Kabul**, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara 2010.

GÖZÜBÜYÜK, A. Şeref/TAN, Turgut: **İdare Hukuku C. 2, İdari Yargılama Hukuku**, 8. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2016.

GÖZÜBÜYÜK, A. Şeref: **Yönetmelik Yargı**, 34. Bası, Turhan Kitabevi, Ankara, 2015.

GÜNDAY, Metin: **Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu Hükümlerinin İdari Yargıda Uygulanma Alanı, İdari Yargının Yeniden Yapılandırılması ve Karşılaştırmalı İdari Yargılama Usulü**, Danıştay Tasnif ve Yayın Bürosu Yayınları No: 63, Ankara 2003, ss. 79-86.

KAPLAN, Gürsel: **İdari Yargılama Hukuku**, 2. Baskı, Ekin Yayınevi, Bursa, 2017.

ODYAKMAZ, Zehra: **İdari Yargı İle İlgili Öneriler, İdari Yargının Yeniden Yapılandırılması ve Karşılaştırmalı İdari Yargılama Usulü**, Danıştay Tasnif ve Yayın Bürosu Yayınları, No: 63, Ankara 2003, ss. 141-151.

ONAR, Sıddık Sami: **İdare Hukukunun Umumi Esasları**, C. 3, Üçüncü Bası, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul 1966.

SANCAKDAR, Oğuz: **İdari Yargılama Hukuku Genel Esaslar**, 3. Baskı, www.sorubankası.net Yayınları, 2019.

TANRIVER, Süha: **İlamlı İcra Takibinin Dayanakları ve İcranın İadesi**, Ankara 1996.

TURHANOĞLU, Pınar: “İdari Yargıda Feragat”, **Eskişehir Barosu**

Dergisi, Haziran, 2005, s. 193-205.

ÜLKER, Gözde: “İdari Yargılama Usulünde Feragat”, **Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi**, C. 22, 2016, ss. 3353-3384.

YASİN, Melikşah: İdari Yargılama Usulünde Davadan Feragat ve Davayı Kabul, **Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 8, Sa. 3-4, 2004, ss. 149-184.

YILDIRIM, Ramazan / ÇINARLI, Serkan: **Türk İdârî Yargılama Hukuku Dersleri**, Astana Yayınları, Ankara, 2018.

ZABUNOĞLU, Yahya Kazım: **İdare Hukuku**, C. 2, Yetkin Yayınları, Ankara, 2012.

Tüm yargı kararlarına erişim “www.uyap.gov.tr” adlı siteden sağlanmıştır.

